

Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistaminen

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:15

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar

Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistaminen

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:15

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

Yliopistopaino / Universitetsstryckeriet, 2009

ISBN 978-952-485-690-4 (nid.)

ISBN 978-952-485-691-1 (PDF)

ISSN 1458-8102 (Painettu)

ISSN 1797-951X (Verkkojulkaisu)

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:15

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
18.3.2009

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusta selvittävä valmisteluryhmä Puheenjohtaja: Merja Leinonen Sihteerit: Tarja Mäkinen		Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
		Toimeksiantaja Opetusministeriö	
		Toimielimen asettamispvm 19.6.2008	Dnro 51/040/2008
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistaminen (Reform av systemet för finansiering av särskilda yrkesläroanstalter)			
Julkaisun osat Muistio + liitteet			
Tiivistelmä Ammatilliset erikoisoppilaitokset ovat teollisuuden ja palvelualojen yritysten oppilaitoksia, joiden koulutus keskittyy ensisijaisesti yritysten omista tarpeista lähtevään ja opetushallinnon tutkintorakenteen ulkopuoliseen koulutukseen. Ammatillisia erikoisoppilaitoksia on 29, ja niiden saama vationosuusrahoitus on vuoden 2009 valtion talousarvion mukaan noin 19,7 miljoonaa euroa. Opetusministeriö asetti 19.6.2008 valmisteluryhmän, jonka tehtävänä oli 1) valmistella ehdotukset ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi, 2) laatia laskelmat uusien rahoitusperusteiden vaikutuksista rahoitusjärjestelmään ja järjestäjäkohtaisiin valtionosuuksiin ja 3) tehdä luonnokset muutosten vaikutuksista lainsäädäntöön. Valmisteluryhmä on selvittänyt nykyisen rahoitusjärjestelmän toimivuutta ja ongelmakohtia sekä nykyisen rahoitusjärjestelmän uudistamisen vaihtoehtoisia malleja ja niiden vaikutuksia. Selvitystyön perusteella pääasiallisia vaihtoehtoisia rahoitusmalleja ovat kustannusperusteinen järjestelmä ja budjettiperusteinen järjestelmä. Kustannusperusteisessa mallissa lähtökohtana on, että valtionosuusrahoituksen taso perustuu tietyin määraajoin tarkistettavaan toteutuneeseen kustannuskehitykseen. Budjettiperusteisessa mallissa lähtökohtana on puolestaan se, että rahoitus perustuu harkinnanvaraiseen rahamäärään, jolla erikoisoppilaitosten koulutusta tuetaan. Pääasialliset mallit ovat myös periaatteellisilta lähtökohdiltaan erilaisia, koska kustannusperusteisessa mallissa lähtökohtana on, että valtionosuusrahoituksella hoidetaan tietty osuus koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista ja budjettiperusteisessa periaatteena on harkinnanvarainen euromäärä riippumatta koulutuksen toteutuneista kustannuksista tai sen kehityksestä. Valmisteluryhmän ehdotukset ovat tiivistetysti seuraavat. Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitus määräytyisi budjettiperusteisen mallin mukaisesti. Valtionosuusrahoituksen taso perustuisi valtion talousarviossa päätettävään euromäärään. Valtionosuuden perusteena oleva suorite muutettaisiin opetustunnista opiskelijatyöpäiväksi. Nykyisestä suoritteiden jakamisesta lyhyt- ja pitkäkestoiseen koulutukseen luovuttaisiin. Valtionosuuden perusteena oleva erikoisoppilaitosten keskimääräinen yksikköhinta päätettäisiin vuosittain valtion talousarviossa. Yksikköhintaa porrastettaisiin ammatillisen lisäkoulutuksen porrastusperusteiden mukaisesti. Porrastamista varten erikoisoppilaitokset sijoitettaisiin koulutusala- luokkiin pääasiallisen koulutusalan mukaisesti. Erikoisoppilaitosten sijoittamista pääasialliselle koulutusalalle tarkistettaisiin neljän vuoden välein. Suomen Ilmailuopiston rahoitus siirrettäisiin laskennallisen rahoitusjärjestelmän ulkopuolelle. Sen rahoitus määräytyisi harkinnanvaraisen valtionavustuksen perusteella. Ammatillisten erikoisoppilaitosten uusi rahoitusjärjestelmä esitetään otettavaksi käyttöön vuoden 2010 alusta. Rahoitusjärjestelmän käyttöönotto edellyttäisi muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ja asetukseen.			
Avainsanat ammatilliset erikoisoppilaitokset, rahoitus			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:15		ISSN 1458-8102 (Painettu) 1797-951X (Verkkojulkaisu)	ISBN 978-952-485-690-4 (nid.) 978-952-485-691-1 (PDF)
Kokonaissivumäärä 46	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetusministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
18.3.2009

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Beredningsgruppen för utredning av finansieringen av särskilda yrkesläroanstalter Ordförande: Merja Leinonenn Sekreterare: Tarja Mäkinen		Typ av publikation Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
		Uppdragsgivare Undervisningsministeriet	
		Datum för tillsättande av 19.6.2008	Dnro 51/040/2008
Publikation (även den finska titeln) Reform av systemet för finansiering av särskilda yrkesläroanstalter (Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistaminen)			
Publikationens delar Promemoria + bilagor			
Sammandrag Med särskilda yrkesläroanstalterna avses industrin och företag i servicebranscherna tillhöriga läroanstalter med utbildning som primärt koncentrerar sig på utbildning som utgår från företagets egna behov och som inte omfattas av examensstrukturen inom undervisningsförvaltningen. Det finns 29 särskilda yrkesläroanstalter, vilkas statsandelsfinansiering i statsbudgeten år 2009 uppgår till cirka 19,7 miljoner euro. Undervisningsministeriet tillsatte den 19 juni 2008 en beredningsgrupp med uppgift att 1) bereda förslag till en reform av systemet för finansiering av de särskilda yrkesläroanstalterna, 2) utarbeta kalkyler över de nya finansieringsgrundernas effekter på finansieringssystemet och de anordnarspecifika statsandelarna och 3) ta fram skisser för förändringarnas lagstiftningsmässiga effekter. Beredningsgruppen har utrett det nuvarande finansieringssystemets funktion och problempunkter samt alternativa modeller till reform av det nuvarande finansieringssystemet och effekterna av dessa. På basis av utredningsarbetet är de huvudsakliga finansieringsmodellerna ett kostnadsbaserat system respektive ett budgetbaserat system. Den kostnadsbaserade modellen utgår från att nivån på statsandelsfinansieringen baserar sig på den faktiska kostnadsutvecklingen, som kontrolleras med vissa intervall. Den budgetbaserade modellen utgår å sin sida från att finansieringen baserar sig på ett behovsprövat penningbelopp, varmed utbildningen vid de särskilda läroanstalternas stöds. De huvudsakliga modellerna har också olika principiella utgångspunkter, eftersom den kostnadsbaserade modellen utgår från att en viss andel av kostnaderna för utbildningen sköts genom statsandelsfinansiering, medan den budgetbaserade modellen utgår från ett behovsprövat eurobelopp oberoende av de faktiska kostnaderna för utbildningen eller för utvecklingen av denna. Beredningsgruppens förslag är sammanfattningsvis följande: Finansieringen av de särskilda yrkesläroanstalterna fastställs enligt den budgetbaserade modellen. Nivån på statsandelsfinansieringen baserar sig på ett eurobelopp som fastställs i statsbudgeten. Prestationsgrunden för statsandelen ändras från undervisningstimme till studerandearbetsdag. Den nuvarande uppdelningen av prestationer i kortvarig respektive långvarig utbildning slopas. De särskilda läroanstalternas genomsnittliga pris per enhet, som ligger som grund för statsandelen, fastställs i statsbudgeten varje år. Priset per enhet skulle graderas enligt graderingsgrunderna för den yrkesinriktade påbyggnadsutbildningen. För graderingen inordnas de särskilda läroanstalterna i utbildningsområdeskategorier enligt det huvudsakliga utbildningsområdet. Inordningen av de särskilda läroanstalterna i huvudsakligt utbildningsområde ses över med fyra års intervall. Finansieringen av Suomen Ilmailuopisto (Finlands luftfartsinstitut) flyttas utanför det kalkylmässiga finansieringssystemet. Finansieringen av luftfartsinstitutet fastställs på basis av behovsprövat statsbidrag. Det nya systemet för finansiering av de särskilda yrkesläroanstalterna föreslås träda i kraft i början av 2010. Implementeringen av finansieringssystemet förutsätter ändringar i lagen och förordningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.			
Nyckelord särskilda yrkesläroanstalter, finansiering			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:15		ISSN 1458-8102 (Print) 1797-951X (Online)	ISBN 978-952-485-690-4 (htf.) 978-952-485-691-1 (PDF)
Sidoantal 46	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Universitetsstryckeriet		Förlag Undervisningsministeriet	

Opetusministeriölle

Opetusministeriö asetti 19 päivänä kesäkuuta 2008 valmisteluryhmän, jonka tehtävänä on

- 1 valmistella ehdotukset ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi,
- 2 laatia laskelmat uusien rahoitusperusteiden vaikutuksista rahoitusjärjestelmään ja järjestäjäkohtaisiin valtionosuuksiin ja
- 3 tehdä luonnokset muutosten vaikutuksista lainsäädäntöön.

Toimeksiannon taustalla on ollut valtiontalouden tarkastusviraston suorittama ammatillisia erikoisoppilaitoksia ja niiden käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmää koskeva tarkastus. Tarkastuskertomuksen mukaan valtionosuusrahoituksen perustana oleva yksikköhintajärjestelmä ja siihen liittyvä oppilaitosryhmittäinen rakenne pitäisi ottaa perusteellisen selvittelyn kohteeksi.

Valmisteluryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö kutsui opetusneuvos Merja Leinosen ja jäseniksi seuraavat henkilöt: opetusneuvos Jorma Ahola ja erikoissuunnittelija Pasi Rentola opetusministeriöstä, kouluneuvos Raakel Tiihonen Opetushallituksesta, apulaisjohtaja Jarkko Jännes Tampereen yliopiston VALOS-ryhmästä, rehtori Hannele Ikonen Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVAsta, toiminnanjohtaja Satu Ågren Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry:stä sekä johtaja Mika Tynkkynen Metsäliitto Konsernista. Valmisteluryhmän sihteerinä toimi erityisasiantuntija Tarja Mäkinen Opetushallituksesta. Valmisteluryhmän työskentelyyn ovat asiantuntijoina osallistuneet opetusneuvos Olli Hautakoski Opetushallituksesta ja rehtori Tuula Kettunen Finnairin Ilmailuopistosta.

Valmisteluryhmä järjesti ammatillisille erikoisoppilaitoksille 21 päivänä tammikuuta 2009 kuulemistilaisuuden. Kuulemistilaisuudessa käsiteltiin valmisteluryhmän esittämiä vaihtoehtoisia kustannusperusteisia malleja ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi.

Valmisteluryhmän tuli saada työnsä valmiiksi viimeistään 1 päivänä joulukuuta 2008. Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitus- ja kustannustietojen selvittäminen muun muassa erilliskyselyin vaati kuitenkin aiemmin arvioitua enemmän aikaa. Tämän vuoksi valmisteluryhmän pyynnöstä sen määräaika pidennettiin 13 päivään helmikuuta 2009 saakka.

Valmisteluryhmän viimeisessä kokouksessa Opetushallituksen edustaja kouluneuvos Raakel Tiihonen totesi, että hän ei voi kannattaa Suomen Ilmailuopisto Oy:tä koskevaa

valmisteluryhmän ehdotusta. Kouluneuvos Tiihosen eriävä mielipide on tämän muistion liitteenä. Valmisteluryhmä katsoo, että sen ehdotus parantaa niin Suomen Ilmailuopisto Oy:n kuin muiden ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoituksen vakautta ja ennakoitavuutta sekä läpinäkyvyyttä ja tasapuolisuutta. Eriävässä mielipiteessä esitettyjen laskelmien tuloksena olevat prosenttiosuudet Suomen Ilmailuopiston valtionosuusrahoituksen vuosittaisista muutoksista ovat ristiriidassa valmisteluryhmän muistioon sisältyvien laskelmien kanssa.

Toimeksiannon mukaan uudistusten voimaanpano on tarkoitus toteuttaa vuoden 2010 alusta.

Saatuaan muistionsa valmiiksi valmisteluryhmä jättää sen kunnioittavasti opetusministeriölle.

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 2009

Merja Leinonen

Jorma Ahola

Hannele Ikonen

Jarkko Jännes

Pasi Rentola

Raakel Tiihonen

Mika Tynkkynen

Satu Ågren

Tarja Mäkinen

Sisältö

1	Johdanto	9
2	Ammatilliset erikoisoppilaitokset	11
	2.1 Lainsäädäntö ja koulutuksen järjestäminen	11
	2.2 Erikoisoppilaitosten ryhmittely ja ylläpitäjät	12
	2.3 Erikoisoppilaitosten järjestämä koulutus, henkilöstö ja tilat	14
3	Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmä	16
	3.1 Yleistä	16
	3.2 Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmä	16
	3.3 Rahoituksen kehitys ja jakautuminen	17
	3.3.1 Valtionosuuden kehitys ja jakautuminen	17
	3.3.2 Suomen Ilmailuopisto Oy:lle myönnetyn valtionosuuden kehitys	20
4	Nykyisen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeet	22
	4.1 Nykyisen rahoitusjärjestelmän arviointia	22
	4.2 Rahoitusjärjestelmän uudistamisen tavoitteet	23
5	Rahoitusjärjestelmän uudistamisen vaihtoehtoiset mallit ja niiden vaikutukset	24
	5.1 Rahoitusjärjestelmän osatekijät ja niiden soveltamisvaihtoehdot	24
	5.1.1 Yksikkö ja yksiköiden laskennallinen määrä	24
	5.1.2 Laskennallisen yksikköhinnan ja valtionosuusprosentin määräytyminen	25
	5.1.3 Yksikköhinnan porrastaminen erikoisoppilaitosten välillä	26
	5.1.4 Yhteenveto vaihtoehtoisista malleista	26
	5.1.5 Vaihtoehtojen arviointia	27
	5.2 Valmisteluryhmän valitsevat vaihtoehdot	29
	5.2.1 Valmisteluryhmän valitsemien mallien pääpiirteet	29
	5.2.2 Suomen Ilmailuopiston erilliskysymykset	32
	5.2.3 Valmisteluryhmän valitsemien mallien vaikutukset	33
	5.2.3.1 Taloudelliset vaikutukset	33
	5.2.3.2 Rakenteelliset vaikutukset	33
	5.2.3.3 Suomen Ilmailuopistoa koskevien mallien vaikutukset	34

6	<u>Valmisteluryhmän ehdotus ja sen toimeenpano</u>	<u>35</u>
6.1	Valmisteluryhmän ehdotus	35
6.2	Valmisteluryhmän ehdotuksen toimeenpano ja jatkotoimenpiteet	36
	<u>Liitteet</u>	<u>37</u>
	Liite 1. Ammatillisten erikoisoppilaitosten valtionosuuden laskentamallit vuodelle 2010. Yhteenveto erilaisista vaihtoehtoista	
	Liite 2. Ammatillisten erikoisoppilaitosten valtionosuuden laskenta: Malli 2 B	
	Liite 3. Ammatillisten erikoisoppilaitosten valtionosuuden laskenta: Malli 3 B	
	Liite 4. Virkamiesryhmän toimeksianto	
	Liite 5. Eriävä mielipide	

1 Johdanto

Ammatilliset erikoisoppilaitokset ovat teollisuuden ja palvelualojen yritysten oppilaitoksia, jotka kouluttavat työntekijöitä pääasiassa ylläpitäjän tarpeisiin. Ensimmäiset nykyisin toimintaansa jatkavat erikoisoppilaitokset perustettiin 1900-luvun alkupuolella. Erikoisoppilaitosten perustamisen ja ylläpitämisen syynä on pidetty sitä, että erikoisoppilaitoksen taustayhteisön tarpeiden mukaista koulutusta ei ole ollut saatavissa koulutusjärjestelmässä. Ammatillisten erikoisoppilaitosten toiminta on koulutuksellisesti usein kytkeytynyt myös taustayhteisön innovaatio- ja kehittämistoimintaan. Oppilaitosten koulutustoiminnan kautta innovaatiot on voitu ottaa tavanomaista nopeammin käyttöön.

Ammatillisia erikoisoppilaitoksia oli 1980-luvun alussa lähes 50. Vuoden 2009 alussa valtionosuutta saavia ammatillisia erikoisoppilaitoksia on 29. Ammatillisten erikoisoppilaitosten ohella toimii kahdeksan valtakunnallista ammatillista erikoisoppilaitosta¹. Valtakunnalliset ammatilliset erikoisoppilaitokset järjestävät, toisin kuin muut ammatilliset erikoisoppilaitokset, koulutusta yleisillä koulutusmarkkinoilla ja niiden rahoitus määräytyy ammatillisen lisäkoulutuksen yleisten rahoitusperiaatteiden mukaisesti.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on suorittanut ammatillisia erikoisoppilaitoksia ja niiden käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmää koskevan tarkastuksen². Tarkastuksessa on arvioitu yhtäältä ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmää sen tavoitteiden, ohjauksen, seurannan, vaikutusten ja raportoinnin näkökulmasta sekä toisaalta sitä, mitä valtionosuusrahoitus on merkinnyt erikoisoppilaitosten toiminnan perustamisen, ylläpidon ja jatkuvuuden näkökulmasta ja onko rahoitus valtion näkökulmasta ollut tehokas ja tulokellinen. Tarkastuksen yleisenä johtopäätöksenä on, että ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannusten rahoitusjärjestelmä on tavoitteiden, ohjauksen, seurannan, vaikutusten ja raportoinnin kannalta tarkasteltuna monilta osin puutteellinen. Järjestelmä kaipaa kokonaisuudessaan uudelleen arviointia ja kehittämistä. Etenkin erikoisoppilaitosten valtionosuusrahoituksen perustana oleva yksikköhintajärjestelmä ja tähän liittyvä oppilaitosryhmittäinen rakenne pitäisi tarkastuskertomuksen mukaan ottaa perusteellisen selvittelyn kohteeksi.

Tässä muistiossa tarkastellaan ammatillisten erikoisoppilaitosten nykyistä rahoitusjärjestelmää ja arvioidaan sen uudistamistarpeita sekä esitetään vaihtoehtoisia malleja nykyisen

1 Valtakunnallisia ammatillisia erikoisoppilaitoksia ovat AEL, Markkinointi-Instituutti, MJK-Instituutti, Kiinteistöalan koulutuskeskus, Suomen yrittäjäopisto, Pohjois-Suomen teollisuusopisto, Johtamistaidon opisto ja Rastor/Tietomies.

2 Ammatilliset erikoisoppilaitokset ja niiden käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmä. Valtiontalouden tarkastusvirasto. Tarkastuskertomus 124/2006.

rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi ja niitä koskevat yksityiskohtaiset laskelmat. Valtakunnallisten ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmä on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Valmisteluryhmän toimeksiannon perusteella on tarkastelun ulkopuolelle jätetty myös tulorahoitusjärjestelmän kehittäminen ammatillisille erikoisoppilaitoksille.

2 Ammatilliset erikoisoppilaitokset

2.1 Lainsäädäntö ja koulutuksen järjestäminen

Ammatillisista erikoisoppilaitoksista säädetään ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998), jäljempänä aikuiskoulutuslaki. Lain 4 §:n 3 momentin mukaan aikuiskoulutuslaissa tarkoitettua koulutusta järjestetään ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa, valtakunnallisissa ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa ja muissa oppilaitoksissa sekä oppisopimuskoulutuksena. Koulutusta voidaan järjestää myös pääasiassa koulutuksen järjestäjän tai sen jäsenyhteisön toiminnan harjoittamiseksi tarvittavaa ammatillista lisäkoulutusta järjestävässä ammatillisessa erikoisoppilaitoksessa.

Aikuiskoulutuslaissa tarkoitetun koulutuksen järjestämiseksi koulutuksen järjestäjät tarvitsevat aikuiskoulutuslain 4 ja 5 §:ssä tarkoitetun koulutuksen järjestämisluvan. Aikuiskoulutuslain 4 §:n 1 momentin mukaan opetusministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle luvan ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen ja ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämiseen. Koulutuksen järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on aikuiskoulutuslain 5 §:n 1 momentin mukaan se, että koulutus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Koulutuksen järjestämislupa on myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998), jäljempänä rahoituslaki, tarkoitetun rahoituksen myöntämisen edellytys.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten koulutuksen järjestämisluvat uusittiin vuonna 2006. Järjestämisluvat ovat luonteeltaan aikuiskoulutuslain 5 §:ssä tarkoitettuja ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupia. Luvassa määrätään koulutuksen järjestäjää koskevien tietojen ohella koulutuksen järjestäjän koulutustehtävästä ja opetuskielestä. Järjestämisluvan mukaan koulutuksen järjestäjä voi järjestää aikuiskoulutuslaissa tarkoitettua ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavaa sekä muuta ammatillista lisäkoulutusta. Koulutus järjestetään aikuiskoulutuslain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetussa ammatillisessa erikoisoppilaitoksessa.

Ammatillinen erikoisoppilaitos voi aikuiskoulutuslaissa tarkoitetun ja rahoituslain perusteella rahoitettavan erikoisoppilaitosten järjestämän koulutuksen lisäksi järjestää myös muiden koulutusmuotojen koulutusta. Tällöin kuitenkin sovelletaan kunkin koulutusmuodon toiminta- ja rahoitussäännöksiä. Lisäksi erikoisoppilaitokset voivat muiden oppilaitosten tapaan järjestää työvoimapolitiittista koulutusta tai koulutusta maksullisena palvelutoimintana. Vuoden 2009 alussa kymmenen erikoisoppilaitoksen taustayhteisön järjestämisluvassa on määräykset oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen

lisäkoulutuksen vähimmäismäärästä. Kolmen erikoisoppilaitoksen taustayhteisöllä on ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupa. Aikuiskoulutuslain 1 §:n 6 momentissa tarkoitettu työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä on seitsemän erikoisoppilaitoksen taustayhteisöllä. Seuraava taulukko kuvaa, mitä opetushallinnon alaista koulutusta ammatillisten erikoisoppilaitosten taustayhteisöt järjestävät rahoituslain perusteella erikoisoppilaitoksessa järjestettävän koulutuksen lisäksi.

Taulukko 1. Ammatillisten erikoisoppilaitosten taustayhteisöjen muut koulutustehtävät koulutuksen järjestämis lupien mukaan 1.1.2009.

Oppilaitos / taustayhteisö	Ammatillinen lisäkoulutus		Ammatillinen perus- koulutus
	Oppisopimus- koulutuksena järjestettävä ammatillinen lisäkoulutus	Työelämän kehittämis- ja palveluteh- tävä	
ABB Oy	-	-	-
Adulta radio- ja tv-opisto/ Adulta Oy	x	x	x
Aker Yards Oy:n laivanrakennusoppilaitos/ Aker Yards Oy	-	-	-
Askon ammattioppilaitos/ Uponor Suomi Oy	x	-	-
AVA-instituutti/AVA- instituutin kannatusyhdistys ry	x	-	-
Avia College/ Ilmailulaitos Finavia	-	x	x
Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVA/ Vakuutustiedon kehittämissäätiö	x	x	-
Finnairin Ilmailuopisto/ Finnair Oyj	-	-	-
Helsingin kaupungin liikennealan oppilaitos/ Helsingin kaupunki	x	x	x
Jollas-Opisto Oy	x	x	-
K-instituutti/ K-instituutti Oy	x	x	-
Konecranes Nosturi-insituutti/ Konecranes Service Oy	-	-	-
Koneen teollisuusoppilaitos/ KONE Hissit Oy	-	-	-
Lihateollisuusopisto/ Lihateollisuuden Tutkimuskeskus LTK-osuuskunta	-	-	-
Metsäliitto Ok Henkilöstön kehittämispalvelut/ M-real Oyj/M-institute Silva	-	-	-
Nanso Groupin ammattioppilaitos/ Nanso Group Oy	-	-	-
Oy Nokia Ab teollisuusoppilaitos/ Nokia-yhtymä	-	-	-
Oy Turun Sanomain ammattioppilaitos/ TS-Yhtymä Oy	-	-	-
POHTO Oy:n teollisuusoppilaitos/ POHTO Oy	x	x	-
Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO/ Rakennusteollisuus RT ry	x	-	-
Ruukki Teollisuusoppilaitos/ Rautaruukki Oyj	-	-	-
Sanoma WSOY:n Akatemia/ Sanoma WSOY Oyj	-	-	-
Sisun teollisuusoppilaitos/ Kalmar Industries Oy Ab	-	-	-
Suomen Ilmailuopisto Oy	-	-	-
Tampellan Teollisuusoppilaitos Oy	-	-	-
Toyota ammattioppilaitos/ Toyota Auto Finland Oy	x	-	-
UPM-Kymmene Oy teollisuusoppilaitos Lotila/ UPM-Kymmene Oy	-	-	-
Valmet Automotive Oy:n teollisuusoppilaitos/ Valmet Automotive Oy	-	-	-
Wärtsilä Vaasan konepajakoulu/ Wärtsilä Finland Oy	-	-	-

2.2 Erikoisoppilaitosten ryhmittely ja ylläpitäjät

Vuoden 2009 alussa valtionosuutta saavia ammatillisia erikoisoppilaitoksia on yhteensä 29. Erikoisoppilaitokset voidaan ryhmitellä erikoisoppilaitosten taustayhteisöjen toimialan ja niiden järjestämän koulutuksen perusteella neljään ryhmään: teollisuuden ja viestinnän oppilaitoksiin, kaupan- ja ilmailualan oppilaitoksiin sekä muihin oppilaitoksiin. Erikoisoppilaitosten sijoittelu ryhmiin voidaan toteuttaa seuraavasti.

1 Teollisuuden ja viestinnän oppilaitokset

Taustayhteisö 2009 ³	Oppilaitos
ABB Oy	ABB Oy
Adulta Oy	Adultan radio- ja tv-opisto
Aker Yards Oy	Aker Yards Oy laivanrakennusoppilaitos
Helsingin kaupunki	Helsingin kaupungin liikennealan oppilaitos
KONE Hissit Oy	Koneen teollisuusoppilaitos
Kalmar Industries Oy Ab	Sisun teollisuusoppilaitos
Konecranes Service Oy	Konecranes Nosturi-instituutti
M-real Oyj/M-institute Silva	Metsäliitto Ok Henkilöstön kehittämisspalvelut
Nanso Group Oy	Nanso Groupin ammattioppilaitos
Nokia-yhtymä	Oy Nokia Ab teollisuusoppilaitos
POHTO Oy	Pohto Oy:n teollisuusoppilaitos
Rautaruukki Oyj	Ruukki Teollisuusoppilaitos
SanomaWSOY Oyj	Sanoma WSOY:n Akatemia
TS-yhtymä Oy	Oy Turun Sanomain ammattioppilaitos
Tampellan Teollisuusoppilaitos Oy	Tampellan Teollisuusoppilaitos
Toyota Auto Finland Oy	Toyota ammattioppilaitos
UPM-Kymmene Oyj	UPM-Kymmene Oy teollisuusoppilaitos Lotila
Uponor Suomi Oy	Askon ammattioppilaitos
Valmet Automotive Oy	Valmet Automotieve Oy:n teollisuusoppilaitos
Wärtsilä Finland Oy	Wärtsilä Vaasan konepajakoulu

2 Kaupan alan oppilaitokset

Taustayhteisö 2009	Oppilaitos
AVA-instituutin Kannatusyhdistys ry	AVA-instituutti
Vakuutustiedon kehittämissäätiö	Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVA
Jollas-Opisto Oy	Jollas-Opisto Oy
K-instituutti Oy	K-instituutti

3 Ilmailualan oppilaitokset

Taustayhteisö 2009	Oppilaitos
Suomen Ilmailuopisto Oy	Suomen Ilmailuopisto Oy
Ilmailulaitos Finavia	Avia College
Finnair Oyj	Finnairin Ilmailuopisto

4 Muut oppilaitokset

Taustayhteisö 2009	Oppilaitos
Lihateollisuuden Tutkimuskeskus LTK-osuus kunta	Lihateollisuusopisto
Rakennusteollisuus RT ry	Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO

³ Taustayhteisötieto perustuu ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisluvista mainittuihin tietoihin 31.12.2008.

Ammatillisia erikoisoppilaitoksia ei voida pitää luonteeltaan yhtenäisenä oppilaitosryhmänä suhteessa toisiinsa. Erikoisoppilaitosten juridiset toimintamuodot ja -rakenteet ja taustayhteisökytkennät poikkeavat toisistaan. Toiminnoiltaan erikoisoppilaitokset palvelevat pääasiallisesti vain taustayhteisönsä koulutustarpeita. Samanaikaisesti on kuitenkin erikoisoppilaitoksia, joiden toimintakenttä on yleinen, koko toimialaa palveleva.

Ammatillisen erikoisoppilaitoksen taustayhteisö voi olla yksittäinen yritys, yritysrypäs tai toimiala. Taustayhteisö voi myös koostua laajasta verkostosta, johon voi kuulua taustayhteisöön eri tavoin kuuluvia organisaatioita ja toimijoita, esimerkiksi tytäryhtiöiden työntekijät, alihankkijat, ja kaupan alalla kauppiaat.

Vaikka juridisissa toimintamodoissa on eroja, valtaosa oppilaitoksista on eri tavoin yhteydessä nimenomaiseen taustayhteisöön, jolle koulutuksen järjestämislupa on myönnetty. Toiset oppilaitokset ovat yrityksissä varsin itsenäisiä yksiköitä ja toiset puolestaan ovat kiinteästi yhteydessä taustayhteisöönsä, esimerkiksi sen tiettyyn yksikköön (henkilöstöhallintoon). Erikoisoppilaitoksista osa toimii yhdistysmuodossa⁴, osa säätiömuodossa⁵ ja osa osuuskuntamuodossa⁶. Näissä oppilaitoksissa toimintakenttä on yleinen ja oppilaitokset ovat yhteydessä moniin yrityksiin. Joukko oppilaitoksia toimii myös yhtiömuodossa. Näiden oppilaitosten joukkoon kuuluvat myös muutamat oppilaitokset, jotka taustayhteisöt ovat yhtiöittäneet⁷.

Asemaltaan muista ammatillisista erikoisoppilaitoksista hieman poikkeavina erikoisoppilaitoksina voidaan pitää Suomen Ilmailuopisto Oy:tä ja Avia Collegea. Suomen Ilmailuopisto Oy on valtion osakkuusyhtiö. Avia College on puolestaan Ilmailulaitoksen eli valtion liikelaitoksen oppilaitos. Muita asemaltaan hieman poikkeavia oppilaitoksia ovat Helsingin kaupungin liikennealan oppilaitos, joka on Helsingin kaupungin opetusviraston alainen laitos sekä Adultan radio- ja televisio-opisto ARTO, joka on Adulta Oy:n yksikkö.

2.3 Erikoisoppilaitosten järjestämä koulutus, henkilöstö ja tilat

Ammatilliset erikoisoppilaitokset järjestävät koulutusta pääasiassa koulutuksen järjestäjänä toimivan taustayhteisön koulutustarpeita varten. Koulutuksen järjestämisen perusteena on pääsääntöisesti se, että vastaavaa erikoisoppilaitoksen taustayhteisön tarvitsemaa koulutusta ei ole muualla saatavissa. Erikoisoppilaitosten järjestämä koulutus on perusluonteeltaan täsmäkoulutusta, jota voidaan järjestää välittömästi ja konkreettisesti yrityksen tarpeisiin.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten toiminta on kytkeytynyt ammatilliseen koulutukseen. Koulutustoiminnan painopiste on ollut työntekijöiden lyhyt- ja pitkäkestoisessa perus- ja lisäkoulutuksessa. Viime vuosina koulutus on suuntautunut pääasiassa lyhytkestoiseen henkilöstökoulutukseen. Ammatillisten erikoisoppilaitosten opiskelijat ovat jo työelämässä ja yleensä heillä on pohjakoulutuksena jokin ammatillinen perustutkinto. Koulutusta tarjotaan taustayhteisön työntekijöille, toimihenkilöille ja yrityksen johdolle.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten taustayhteisöt toimivat eri toimialoilla, minkä vuoksi erikoisoppilaitosten järjestämä koulutus suuntautuu monille aloille. Erikoisoppilaitosten järjestämää koulutusta ovat muun muassa lentokapteenin peruskurssit, matkustajaselvityk-

⁴ Esimerkiksi AVA-Instituutti ja Rakennusteollisuuden koulutuskeskus RATEKO.

⁵ Esimerkiksi Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVA.

⁶ Lihateollisuusopisto, joka on myös toiminnallisesti osa tutkimuskeskusta.

⁷ Esimerkiksi Jollas-instituutti ja K-instituutti.

sen peruskoulutus, lennonjohdon perus-, kertaus- ja täydennyskoulutus, vakuutustutkintoihin johtava koulutus, radiotyökoulutus, mediaoperaattorin koulutus, lihanleikkaajan koulutus, ajoneuvojen koritekniikkakoulutus ja varaosamyyjien koulutus, hissi- ja asennustekniikan koulutus, kauppiasvalmennuksen koulutus sekä erilaiset kieli- ja esimieskoulutukset.

Valmisteluryhmä pyysi erikoisoppilaitoksilta syksyllä 2008 tietoja erikoisoppilaitosten vuoden 2007 suoritteiden ja kustannusten jakautumisesta koulutusaloittain. Erilliskyselystä saatujen tietojen mukaan⁸ eniten opetustunteja erikoisoppilaitokset ovat vuonna 2007 järjestäneet tekniikan ja liikenteen alalla (ml kalliit alat, yhteensä 241 106 opetustuntia) ja toiseksi eniten yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla (yhteensä 85 794 opetustuntia). Kolmanneksi eniten opetustunteja on järjestetty humanistisella ja kasvatusalalla (yhteensä 28 304 opetustuntia) ja neljänneksi eniten matkailu-, ravitsemus- ja talousalalla (yhteensä 12 572 opetustuntia). Opetushallinnon tutkintorakenteen mukaisia tutkintoja tai niiden osia on erikoisoppilaitoksissa suoritettu vuonna 2007 yhteensä 899 ja tutkintorakenteen ulkopuolisia tutkintoja tai niiden osia yhteensä 835.

Erikoisoppilaitosten toimintaa johtaa rehtori. Opetusta oppilaitoksissa toteuttavat pääsääntöisesti työelämästä tulevat asiantuntijat, jotka antavat opetusta oman toimen ohella. Erikoisoppilaitoksilla on yleensä lisäksi koulutuksen suunnittelijoita ja mahdollisesti muuta henkilökuntaa.

Erikoisoppilaitosten käytössä olevat tilat vaihtelevat oppilaitoksittain. Osalla erikoisoppilaitoksia on omat rakennukset, osa toimii vuokratiloissa. Tilat ovat pääasiassa taustayhteisöjen omistamia ja niiltä vuokrattuja tai taustayhteisöihin jollain tavoin kytkeytyneiltä yhteisöiltä vuokrattuja tiloja.

⁸ Erilliskyselyn tiedoista puuttuvat Valmet Automotive Oy:n tiedot. Vuoden 2007 toteutuneiden opetustuntien kokonaismäärä ilman Valmet Automotive Oy:n tietoja on ollut 382 106 opetustuntia.

3 Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmä

3.1 Yleistä

Aikuiskoulutuslain 18 §:n mukaan laissa tarkoitetun koulutuksen käyttökustannusten rahoituksesta on voimassa, mitä rahoituslaissa säädetään. Aikuiskoulutuslain mukaisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä sisältää kolme ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusmekanismia: 1) opiskelijatyövuosikohtaisiin yksikköhintoihin ja vahvistettuihin opiskelijatyövuosien määrään perustuva rahoitus (oppilaitosmuotoinen ammatillinen lisäkoulutus), 2) opiskelijakohtaisiin yksikköhintoihin ja opiskelijamääriin perustuva rahoitus (lisäkoulutuksena järjestettävä oppisopimuskoulutus) sekä 3) opetustuntikohtaisiin yksikköhintoihin ja vahvistettuihin opetustuntien määrään perustuva rahoitus (erikoisoppilaitosten järjestämä lisäkoulutus). Rahoituksesta säädetään kaikilta osin rahoituslaissa sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa asetuksessa (806/1998), jäljempänä rahoitusasetus. Tässä muistiossa tarkastelu kohdistuu ammatillisten erikoisoppilaitosten järjestämän koulutuksen rahoitusjärjestelmään.

3.2 Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmä

Ammatillisessa erikoisoppilaitoksessa rahoitus määräytyy rahoituslain 5 §:n mukaan valtionrahoituksen laskemisen perusteeksi vahvistetun opetustuntien määrän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella⁹. Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitus ei perustu koulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Erikoisoppilaitosten saamaa rahoitusta ei myöskään tarkisteta varainhoitovuoden päättyessä.

Opetusministeriö vahvistaa rahoituslain 48 §:n mukaan rahoituksen perusteena käytettävien opetustuntien määrän vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Valtionosuuden perusteeksi myönnetty opetustuntien lukumäärä on opetusministeriön vuosittaisissa päätöksissä pohjautunut koulutuksen järjestäjien syksyn tilastointipäivänä (20.9) ilmoittamiin arvioihin seuraavan vuoden opetustuntien lukumäärästä sekä kuluvan vuoden toteutuneeseen opetustuntimäärään¹⁰. Opetustunteja ammatillisille erikoisoppilaitoksille myönnetään erikseen pitkäkestoiseen, yli neljä kuukautta kestäväan koulutukseen ja lyhytkestoiseen, alle neljä kuukautta kestäväan koulutukseen. Pitkäkestoisen koulutuksen opetustunneista on rahoituspäätöksissä otettu huomioon 80 prosenttia ja lyhytkestoisen koulutuksen opetustunneista 55 prosenttia.

⁹ Rahoituslain mukaan rahoitus voisi opetustuntimäärän sijasta perustua myös opintoviikkomäärään, mutta tällä hetkellä yhdenkään ammatillisen erikoisoppilaitoksen rahoitus ei määräydy tällä perusteella.

¹⁰ Kuluvan vuoden toteutumassa ilmoitetaan toteutuneet opetustunnit alkuvuonna ja arvio loppuvuoden toteutumasta (loka-joulukuu).

Ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksia varten koulutuksen järjestäjälle myönnetään rahoituslain 11 §:n mukaan euromäärä, joka saadaan, kun koulutuksen järjestäjälle rahoituksen laskemisen perusteeksi vahvistettu opetustuntien määrä kerrotaan opetustuntia kohden määrätyllä yksikköhinnalla. Yksikköhinnan suuruus ei määrydy suhteessa erikoisoppilaitosten toiminnan kustannuksiin. Rahoituslain 22 §:n 2 momentin mukaan opetusministeriö määrää vuosittain yksikköhinnoiksi edelliselle vuodelle määrätty yksikköhinnat tarkistettuina yksikköhintojen soveltamisvuoden arvioituun kustannustasoon. Yksikköhintoja porrastetaan olennaisesti koulutuksen kustannuksiin vaikuttavien tekijöiden perusteella. Yksikköhintojen porrastamisesta säädetään rahoitusasetuksessa.

Rahoitusasetuksen 11 §:n mukaan ammatillisten erikoisoppilaitosten yksikköhinnat opetustuntia kohden lasketaan siten, että teolliseen ja viestinnän oppilaitoksille alle neljä kuukautta kestäväan koulutukseen määrätty yksikköhinta kerrotaan oppilaitosryhmittäin määrättyvällä luvulla seuraavasti:

Oppilaitosryhmä	Kertojana käytettävä luku	Yksikköhinta 2009
1) teollisuuden ja viestinnän oppilaitokset, yli neljä kuukautta kestävä koulutus	1,0 1,1	35,29 euroa (lyhytkest.) 38,82 euroa (pitkäkest.)
2) kaupan alan oppilaitokset, Lihateollisuusopisto, Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO	2	70,58 euroa
3) ammatillentäjän peruskoulutusta antavat oppilaitokset	7	247,03 euroa
4) muuta kuin 3 kohdassa tarkoitettua ilmailualan ammatillista koulutusta antavat oppilaitokset	3	105,87 euroa

Ammatillisille erikoisoppilaitoksille voidaan myöntää valtionosuutta ja -avustusta rahoituslain 5 luvussa tarkoitettuihin perustamishankkeisiin. Ammatillisten erikoisoppilaitosten hankkeita ei viime vuosina ole ollut rahoituslain 40 §:ssä tarkoitettussa perustamishankkeiden valtakunnallisessa rahoitussuunnitelmassa.

Rahoituslain 42 §:n 1 momentin mukaan yksityisille koulutuksen järjestäjille voidaan myöntää ylimääräistä valtionavustusta perustamishankkeeseen tai käyttökustannuksiin valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa. Valtion talousarviossa ei ole viime vuosina osoitettu määrärahaa ammatillisten erikoisoppilaitosten ylimääräisiin avustuksiin.

3.3 Rahoituksen kehitys ja jakautuminen

3.3.1 Valtionosuuden kehitys ja jakautuminen

Valtion vuoden 2008 talousarvion mukaan ammatillisten erikoisoppilaitosten valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia tunteja on enintään 350 830. Talousarviossa määriteltä valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 54 euroa opetustuntia kohti. Vuoden 2008 rahoituspäätöksen mukaan erikoisoppilaitoksille myönnettiin yhteensä 258 199 tuntia ja valtionosuutta yhteensä 18 493 476 euroa talousarvioon myönnetystä 18 548 000 eurosta. Valtion vuoden 2009 talousarvion mukaan erikoisoppilaitosten valtionosuuteen oikeuttavien opetustuntien enimmäismäärä on enintään 350 830 tuntia ja valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 56 euroa opetustuntia kohti.¹¹

¹¹ Oppilaitosten lukumäärä on vuosina 2006-2009 alentunut. Vuonna 2006 erikoisoppilaitoksia oli yhteensä 34, joista laivanrakennusoppilaitokset keskittivät toimintansa yhteen pisteeseen. Vuonna 2007 TOP Instituutti siirtyi toiseen rahoitukseen, UPM-Kymmenen Kymmin teollisuusoppilaitoksen toiminta siirtyi Lotilaan ja Sparin toiminta siirtyi Jollas – Opisto Oy:lle. Vuoden 2008 aikana Teollisuuden oppimispaikka Oy lopetti toimintansa, joten vuoden 2009 rahoituksessa on yhteensä 29 oppilaitosta.

Valtion talousarviossa vuosittain päätetty valtionosuusmääräraha ja opetustuntien enimmäismäärä ovat käytännössä kattaneet vain osan ammatillisten erikoisoppilaitosten järjestämästä koulutuksesta ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Seuraava taulukko kuvaa opetusministeriön myöntämien opetustuntien ja erikoisoppilaitosten toteutuneiden opetustuntien määrän sekä erikoisoppilaitosten koulutuksesta aiheutuneiden kustannusten ja myönnettyjen valtionosuuksien kehittymistä vuosina 2005–2008.

Taulukko 2. Valtionosuusrahoituksen ja laskennallisten tuntien määrät ja niiden toteutuminen ja kustannukset vuosina 2005–2008.

Vuosi	Myönnetyt tunnit	Myönnetty vos	Toteutuneet tunnit	% myönnetyistä	Kustannukset
2005	247 285	15 775 558	397 320	161 %	65 007 362
2006	270 994	17 948 846	428 324	158 %	75 857 275
2007	247 472	16 948 975	385 919	156 %	70 964 753
2008	258 199	18 493 476			

Taulukko 3 puolestaan kuvaa, miten opetusministeriön myöntämät opetustunnit ja erikoisoppilaitosten toteutuneet opetustunnit sekä erikoisoppilaitosten saama valtionosuus ovat jakautuneet erikoisoppilaitoksittain vuonna 2007. Taulukon perusteella on havaittavissa, että valtionosuusprosentti erikoisoppilaitoksen kustannuksista vaihtelee erikoisoppilaitoksittain 1,2 prosentista 94,2 prosenttiin. Valmet Automotive Oy:n teollisuusoppilaitoksella valtionosuusprosentti oppilaitoksen kustannuksista on ollut 1,2 prosenttia, Oy Nokia Ab:n teollisuusoppilaitoksella 4,7 prosenttia, Sisun teollisuusoppilaitoksella 5,5 prosenttia ja Toyota ammattioppilaitoksella 7,4 prosenttia. AVA-instituutilla valtionosuusprosentti oppilaitoksen kustannuksista on ollut 46,7 prosenttia, Koneen teollisuusoppilaitoksella 55,4 prosenttia ja Lihateollisuusopistolla 60,7 prosenttia. Suomen Ilmailuopisto Oy:n valtionosuusprosentti oppilaitoksen kustannuksista on ollut 94,2 prosenttia. Muilla ilmailualan oppilaitoksilla, Avia Collegella valtionosuusprosentti oppilaitoksen kustannuksista on ollut 26,3 prosenttia ja Finnairin Ilmailuopistolla 16,9 prosenttia.

Taulukko 3. Toteutuneiden valtionosuuden piiriin kuuluvien opetustuntien ja kustannusten sekä myönnetyn valtionosuuden vertailu. Kustannussovellus 2007.

	Toteutuneet kustannukset			Valtionosuusrahoitus			
	Tunnit yhteensä	Kustannukset yhteensä	Yksikkökustannukset €	Tunnit yhteensä	Valtionosuus yhteensä €	Yksikköhinta €	Valtionosuus %
ABB Oy	16 193	1 652 754	102,07	7 480	242 427	32,41	14,7
Adultan radio- ja tv-opisto	4 862	350 412	72,07	1 890	62 124	32,87	17,7
Aker Yards Oy laivanrakennusoppilaitos	10 511	500 185	47,59	5 000	161 450	32,29	32,3
Askon ammattioppilaitos	13 374	471 706	35,27	6 000	193 740	32,29	41,1
AVA-instituutti	4 189	497 670	118,80	3 600	232 488	64,58	46,7
Avia College	18 597	2 730 237	146,81	7 400	716 838	96,87	26,3
Finanssi- ja vakuutus- koulutus FINVA	3 379	1 333 425	394,62	2 540	164 033	64,58	12,3
Finnairin Ilmailuopisto	41 430	10 345 926	249,72	18 000	1 743 660	96,87	16,9
Hgin kaup. liikennealan oppilaitos	9 069	849 258	93,64	6 620	234 745	35,46	27,6
Jollas- Opisto Oy	10 784	3 299 759	305,99	10 600	684 548	64,58	20,7
K-instituutti	12 692	5 985 000	471,56	10 700	691 006	64,58	11,5
Konecranes Nosturi-instituutti	3 123	144 679	46,33	1 500	48 435	32,29	33,5
Koneen teollisuusoppilaitos	4 858	210 874	43,41	3 400	116 892	34,38	55,4
Lihateollisuusopisto	885	93 569	105,73	880	56 830	64,58	60,7
Metsäliitto Ok Henkilöstön kehittämispalvelut	12 895	1 850 461	143,50	9 900	331 947	33,53	17,9
Nanso Groupin ammattioppilaitos	3 270	187 722	57,41	1 000	32 290	32,29	17,2
Oy Nokia Ab teollisuusoppilaitos	45 681	20 621 955	451,43	30 000	968 700	32,29	4,7
Oy Turun Sanomain ammattioppilaitos	1 588	123 973	78,07	650	22 601	34,77	18,2
POHTO Oy:n teollisuusoppilaitos	251	112 356	447,63	300	9 687	32,29	8,6
Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO	15 914	2 214 981	139,18	15 050	971 929	64,58	43,9
Ruukki Teollisuusoppilaitos	42 447	3 237 630	76,27	29 400	1 022 238	34,77	31,6
SanomaWSOY:n Akatemia	13 326	747 802	56,12	2 200	72 006	32,73	9,6
Sisun teollisuusoppilaitos	8 294	584 464	70,47	1 000	32 290	32,29	5,5
Suomen Ilmailuopisto Oy	18 975	7 106 038	374,49	29 602	6 690 940	226,03	94,2
Tampellan Teollisuus- oppilaitos	10 725	1 038 427	96,82	8 900	309 631	34,79	29,8
Teollisuuden Oppimispaikka	14 484	1 022 203	70,57	10 200	349 350	34,25	34,2
Toyota ammattioppilaitos	3 429	567 587	165,53	1 300	41 977	32,29	7,4
UPM-Kymmene Oy teollisuusoppilaitos Lotila	30 285	2 125 508	70,18	18 600	620 310	33,35	29,2
Valmet Automotive Oy:n teollisuusoppilaitos	275	262 358	954,03	100	3 229	32,29	1,2
Wärtsilä Vaasan konepajakoulu	10 134	695 834	68,66	3 660	120 634	32,96	17,3
	385 919	70 964 753	183,89	247 472	16 948 975	68,49	23,9

Erikoisoppilaitoksille myönnetyt opetustunnit jaetaan erikseen lyhyt- ja pitkäkestoiseen koulutukseen. Erikoisoppilaitosten järjestämän ja toteutuneen koulutuksen painopiste on ollut lyhytkestoisessa koulutuksessa. Seuraava taulukko kuvaa, miten erikoisoppilaitosten toteutuneet ja myönnetyt opetustunnit ovat jakautuneet lyhyt- ja pitkäkestoiseen koulutukseen.

Taulukko 4. Erikoisoppilaitosten lyhyt- ja pitkäkestoisen koulutuksen opetustunnit vuosina 2005–2008.

Vuosi	Lyhytkestoisen koulutuksen tunnit		Pitkäkestoisen koulutuksen tunnit	
	myönnetty	toteutunut	myönnetty	toteutunut
2005	131 320	265 395	115 965	131 925
2006	129 779	284 820	141 224	143 504
2007	129 790	250 315	117 682	135 604
2008	127 524		130 674	

Laskennallinen opiskelijamäärä ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa on ollut vuosittain keskimäärin runsaat 3 000 opiskelijaa. Seuraava taulukko kuvaa laskennallisen opiskelijamäärän kehitystä eri rahoitusryhmissä vuosina 2004–2007.

Taulukko 5. Laskennallinen opiskelijamäärä ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa rahoitusryhmittäin vuosina 2004–2007.

Ryhmät I - IV	2004	2005	2006	2007
Teollisuus ja viestintäala	1 548	1 659	1 641	1 522
Kaupallinen, Opisto ja Rateko (v. 2006) ¹²	977	1 659	1 150	1 086
Ammattilientäjät	84	87	88	88
Ilmailuala	373	382	556	455
<i>Yhteensä</i>	2 982	3 787	3 435	3 151

Valtionosuus ei kata kaikkia ammatillisten erikoisoppilaitosten toiminnasta aiheutuvia kustannuksia, vaan erikoisoppilaitosten taustayhteisöjen katettaviksi jäävät nettokustannukset, joiden määrä vaihtelee oppilaitoksittain. Nettokustannukset ovat vuonna 2005 olleet yhteensä noin 11 279 miljoonaa euroa, vuonna 2006 noin 15 545 miljoonaa euroa ja vuonna 2007 17 949 miljoonaa euroa. Opiskelijamaksutuloja ja muita tuloja erikoisoppilaitokset ovat saaneet oppilaitosten ilmoitusten mukaan vuosina 2005–2007 seuraavasti:

Vuosi	Maksut	Muut tulot	Yhteensä
2005	9 608 124	28 344 798	37 952 922
2006	10 699 886	31 663 828	42 363 714
2007	13 146 141	22 921 130	36 067 271

3.3.2 Suomen Ilmailuopisto Oy:lle myönnetyn valtionosuuden kehitys

Suomen Ilmailuopisto Oy on perustettu vuonna 2001. Valtio ja Finnair Oyj omistavat Suomen Ilmailuopisto Oy:stä kumpikin 49,5 prosenttia. Porin kaupungin omistusosuus yhtiöstä on yksi prosentti. Suomen Ilmailuopisto Oy on valtion osakkuusyhtiö ja valtion omistajaohjausta hallinnoiva ministeriö on opetusministeriö. Yhtiön liikevaihto on vuonna 2007 ollut 8,1 miljoonaa euroa.

Suomen Ilmailuopisto Oy ylläpitää Suomen Ilmailuopistoa, joka aloitti toimintansa Porissa vuonna 2002. Oppilaitos järjestää liikennelentäjien peruskoulutusta ainoana julkisesti rahoitettuna oppilaitoksena tuottaen lentäjiä kaikkien suomalaisten lentoyhtiöiden ja muiden lentoliikenteen harjoittajien tarpeisiin. Oppilaitos perustettiin täydentämään

¹² Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO ry siirtyi rahoituksessa toiseen ryhmään vuonna 2006.

koulutustarjontaa, joka siihen asti oli perustunut yksinomaan puolustusvoimien tarjoamaan koulutukseen. Suomen Ilmailuopisto käyttää Suomessa toimivia kaupallisia lentokouluja alihankkijoina. Vuonna 2008 oppilaitoksessa opiskeli yhteensä 72 opiskelijaa. Yhden opiskelijan kouluttaminen maksaa noin 100 000 euroa, josta opiskelija maksaa itse 10 000 euroa.

Suomen Ilmailuopisto Oy:n saama rahoitus on ollut vuosittain noin 37 prosenttia ammatillisille erikoisoppilaitoksille valtion talousarviossa myönnetystä rahoituksen kokonaismäärästä. Seuraava taulukko kuvaa Suomen Ilmailuopiston saamaa valtionosuutta vuosina 2006–2008.

Taulukko 6. Suomen Ilmailuopistolle myönnetyn valtionosuuden kehitys vuosina 2006–2008.

Valtionosuus	2006	2007	2008
Myönnetty valtionosuus, euroa	6 507 650	6 690 940	7 039 060
VTA:n kokonaismäärä, euroa	18 169 000	18 008 000	18 945 000
Myönnetty %:ia VTA:n kokonaismäärästä	35,8 %	37,2 %	37,2 %

Suomen Ilmailuopiston järjestämän koulutuksen kustannukset ovat vuosittain kasvaneet. Oppilaitoksen kustannukset ovat vuonna 2005 olleet noin 5,5 miljoonaa euroa, vuonna 2006 noin 6,4 miljoonaa euroa ja vuonna 2007 noin 7,1 miljoonaa euroa. Suomen Ilmailuopiston saama valtionosuus on vuonna 2005 ollut 110 prosenttia, vuonna 2006 101 prosenttia ja vuonna 2007 94,2 prosenttia oppilaitoksen toteutuneista kustannuksista. Oppilaitoksen saamat tulot ovat olleet vähäisiä, noin 9 prosenttia vuosina 2005 ja 2006 sekä noin 5 prosenttia vuonna 2007. Vuosittain myönnettävän valtionosuuden ja tulojen lisäksi oppilaitos ei ole saanut toimintaansa muuta rahoitusta.

Suomen Ilmailuopiston toteutuneet opetustunnit ovat viime vuosina olleet pienemmät kuin oppilaitokselle valtionosuuden perusteeksi myönnettyt opetustunnit. Seuraava taulukko kuvaa Suomen Ilmailuopistolle myönnettyjen opetustuntien ja toteutuneiden opetustuntien eroa vuosina 2005–2007.

Taulukko 7. Suomen Ilmailuopistolle valtionosuuden perusteeksi myönnettyjen ja toteutuneiden opetustuntien kehitys vuosina 2005–2007.

Opetustunnit	2005	2006	2007
Myönnettyt tunnit	27 937	29 364	29 602
Toteutuneet tunnit	14 581	16 179	18 975
<i>Erotus</i>	13 356	13 185	10 627

4 Nykyisen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeet

4.1 Nykyisen rahoitusjärjestelmän arviointia

Ammatilliset erikoisoppilaitokset ovat vuoden 1994 alusta lähtien olleet laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä. Nykymuotoinen rahoitusjärjestelmä on ollut muuttumattomana voimassa rahoituslain voimaantulosta eli vuoden 1999 alusta.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoituksen perusteena käytettävä suorite on opetustunti. Suorite on sinänsä selkeä ja sopii perinteiseen koulumuotoiseen opetustoimintaan. Ammatilliset erikoisoppilaitokset kuitenkin poikkeavat luonteeltaan monilta osin perinteisistä koulutusmuodoista. Näin ollen suoritteena käytetty opetustunti kuvaa heikosti ja vain osittain ammatillisten erikoisoppilaitosten toimintaa. Valtiontalouden tarkastusvirasto on ammatillisia erikoisoppilaitoksia ja niiden käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmää koskevassa tarkastuskertomuksessa esittänyt harkittavaksi, sopiiko nykyinen suorite parhaiten erikoisoppilaitosten toimintaan.

Ammatillisille erikoisoppilaitoksille on myönnetty opetustunteja erikseen pitkäkestoiseen, yli neljä kuukautta kestäväan koulutukseen ja lyhytkestoiseen, alle neljä kuukautta kestäväan koulutukseen. Pitkäkestoisen koulutuksen yksikköhinta on ollut lyhytkestoista koulutusta korkeampi. Erikoisoppilaitosten koulutustoiminta on viime vuosina painottunut erityisesti lyhytkestoiseen koulutukseen. Suoritteiden jakaminen lyhyt- ja pitkäkestoiseen koulutukseen ei näin ollen enää vastaa erikoisoppilaitosten pääasiallista koulutustarjontaa. Valtiontalouden tarkastusvirasto on myös tarkastuskertomuksessaan kiinnittänyt epäkohtaan huomiota.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten yksikköhintaa ei porrasteta koulutusaloittain muodostettujen hintaryhmien perusteella kuten ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa. Koulutusaloittaisten hintaryhmien sijaan erikoisoppilaitokset on yksikköhinnan laskemista varten ryhmitelty rahoitusasetuksen 11 §:n mukaan neljään oppilaitosryhmään. Nykyisestä oppilaitosryhmittäisestä jaottelusta on aiheutunut kahdenlaisia ongelmia. Ensinnäkin eri ryhmien kertoimissa on suuria eroja, mikä on käytännössä johtanut siihen, että kertoimien perusteella laskettavat yksikköhinnat poikkeavat huomattavasti eri oppilaitosryhmissä ja jopa samantyyppistä koulutusta antavissa oppilaitoksissa. Esimerkiksi oppilaitosryhmässä 1 yksikköhinta vuonna 2009 on 35,29 euroa, kun se ryhmässä 3 on 247,03 euroa ja 105,87 euroa ryhmässä 4.

Toiseksi nykyinen oppilaitosryhmittäinen jako on merkinnyt sitä, että oppilaitosryhmälle 3, jonka kerroin on suurin ja jossa on ainoana oppilaitoksena Suomen Ilmailuopisto

Oy:n ylläpitämä Suomen Ilmailuopisto, myönnetty valtionosuus on vuosittain ollut noin 37 prosenttia ammatillisille erikoisoppilaitoksille valtion talousarviossa vuosittain jaettava olevasta määrärahasta. Näin ollen Suomen Ilmailuopisto Oy:n rahoituksessa ja sen tarpeessa tapahtuvat muutokset vaikuttavat merkittävästi ja ennakoimattomasti muiden erikoisoppilaitosten saamaan valtionosuuden määrään.

Suomen Ilmailuopisto Oy:n valtionosuus on ollut vuosittain keskimäärin noin 95 prosenttia oppilaitoksen kustannuksista. Muilla erikoisoppilaitoksilla valtionosuus oppilaitosten kustannuksista on vaihdellut 1,2–61 prosentin välillä. Nykyinen Suomen Ilmailuopistolle myönnettävä yksikköhinta ei kuitenkaan ole ollut riittävän korkea, jotta se vastaisi riittävästi oppilaitoksen järjestämästä koulutuksesta aiheutuneita kustannuksia. Tilanne on käytännössä johtanut siihen, että Suomen Ilmailuopiston vuosittaisia suoritelmääriä on nostettu yli todellisten toteutuvien suoritteiden.

Nykyisen oppilaitosryhmittäisen jaottelun ei voida katsoa kohtelevan lähtökohtaisesti kaikkia erikoisoppilaitoksia yhdenmukaisella tavalla. Nykyjärjestelmä kohtelee eri tavoin samantyyppistä koulutusta eri oppilaitosryhmissä. Epäkohtaan on myös valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnittänyt huomiota tarkastuskertomuksessaan. Tarkastusvirasto on katsonut, että nykyinen järjestelmä ei riittävästi turvaa sitä, että valtionosuuksien myöntäminen perustuu yhdenmukaisiin ja vertailukelpoisiin tietoihin.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitus ei perustu koulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Oppilaitosten saamaa rahoitusta ei myöskään tarkisteta varainhoitovuoden päättyessä. Erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmään eivät välittömästi vaikuta erikoisoppilaitosten valtionosuuksien käyttökustannusten muutokset. Vuosittain erikoisoppilaitoksilta kuitenkin kysytään kustannustietoja. Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastuskertomuksessaan kiinnittänyt huomiota kustannustietojen rekisteröinti-, seuranta- ja ilmoittamismenettelyyn.

4.2 Rahoitusjärjestelmän uudistamisen tavoitteet

Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistamisen tavoitteena on ottaa huomioon erikoisoppilaitosten koulutustoiminnassa ja toimintaympäristössä vuonna 1999 voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen jälkeen tapahtuneet muutokset. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on lisätä erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän selkeyttä ja rahoituksen ennakoitavuutta.

Ammatillisia erikoisoppilaitoksia koskevat selvitykset osoittavat, että erikoisoppilaitosten rahoituksen perusteena käytetty suorite, opetustunti, kuvaa heikosti erikoisoppilaitosten toimintaa ja että suoritteiden jakaminen lyhyt- ja pitkäkestoiseen koulutukseen ei enää ole tarkoituksenmukainen. Tämän vuoksi uudistuksen tavoitteena on kytkeä erikoisoppilaitosten rahoitus nykyistä enemmän erikoisoppilaitosten koulutustoimintaan.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten nykyinen ryhmittelyä yksikköhinnan laskemista varten neljään oppilaitosryhmään ei voida katsoa enää turvaavan sitä, että valtionosuuksien myöntäminen perustuu yhdenmukaisiin tietoihin. Tämän vuoksi erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistamisen tavoitteena on luoda järjestelmä, joka on nykyistä rahoitusjärjestelmää vakaampi ja läpinäkyvämpi.

5 Rahoitusjärjestelmän uudistamisen vaihtoehtoiset mallit ja niiden vaikutukset

5.1 Rahoitusjärjestelmän osatekijät ja niiden soveltamisvaihtoehdot

Opetus- ja kulttuuritoimen laskennallinen valtionosuusjärjestelmä muodostuu neljästä osatekijästä: yksiköstä ja yksiköiden laskennallisesta määrästä, laskennallisen yksikköhinnan määräytymisperusteesta, yksikköhinnan porrastamisesta ja valtionosuusprosentista. Seuraavassa tarkastellaan ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja edellä mainittujen osatekijöiden vaihtoehtoisten soveltamismahdollisuuksien näkökulmasta. Osatekijöiden erilaisten soveltamisvaihtoehtojen kautta selitetään erikoisoppilaitosten vaihtoehtoisten rahoitusmallien eroavaisuuksia ja niiden vaikutuksia. Lisäksi käsitellään valmisteluryhmän valitsemaa kahta pääasiallista vaihtoehtoista mallia sekä Suomen Ilmailuopiston erityiskysymyksiä.

Valmistelutyön lähtökohtana on, että järjestelmän käynnistämisvaiheessa valtionosuuden määrä vastaa edellisen vuoden valtion talousarvion mukaista ammatillisten erikoisoppilaitosten valtionosuuden enimmäismäärää.

5.1.1 Yksikkö ja yksiköiden laskennallinen määrä

Ammatillisten erikoisoppilaitosten nykyinen valtionosuuden perusteena oleva suorite on opetustunti. Erikoisoppilaitokset ovat lähes ainoa rahoituslain piirissä oleva oppilaitostyyppi / koulutusmuoto, jossa rahoituksen perusteena oleva suorite ei määräydy opiskelijakohtaisesti.

Erikoisoppilaitosten järjestämän koulutuksen sisältö ja koulutuksen toteutustavat vaihtelevat aiemmin tässä muistiossa selostetun mukaisesti merkittävästi erikoisoppilaitoksittain. Käytäntö on osoittanut, että opetustunti ei kuvaa riittävästi erikoisoppilaitosten järjestämän koulutuksen sisältöä eikä erikoisoppilaitosten toiminnan ja kustannusrakenteen eroja. Tämän vuoksi valmisteluryhmä ehdottaa, että opetustunnin käyttämisestä suoritteena luovutaan ja siirrytään opiskelijakohtaiseen valtionosuuden perusteena olevaan suoritteeseen. Opiskelijakohtaisia suoritteita ovat esimerkiksi opiskelijatyöpäivä, opiskelijaviikko ja oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa lisäkoulutuksessa käytetty opiskelijatyövuosi. Valmisteluryhmä ehdottaa uudeksi valtionosuuden perusteena käytettäväksi suo-

ritteeksi opiskelijatyöpäivää, koska se kuvaa valmisteluryhmän näkemyksen mukaan parhaiten erikoisoppilaitosten järjestämän koulutuksen sisältöä. Opiskelijatyöpäivä perustuisi seitsemään opiskelijakohtaiseen tuntiin, ja siihen sisältyisi opetussuunnitelman mukainen koulutukseen käytetty aika (ml. monimuoto-opetus).

Nykyiseen tapaan erikoisoppilaitosten oppilaitoskohtaiset suoritemäärät perustuisivat valtion talousarvion enimmäismäärään. Voimassa olevassa rahoitusjärjestelmässä erikoisoppilaitosten suoritemäärät on oppilaitoksittain jaettu oppilaitoksen ilmoittaman seuraavan vuoden opetustuntiarvion perusteella. Jotta myönnettyjen suoritteiden määrien kehityksessä ei tapahtuisi merkittäviä vuosittaisia vaihteluita, valmisteluryhmä ehdottaa, että suoritemäärän vuosittainen määräytyminen oppilaitoksittain perustuisi toteutuneisiin suoritemääriin siten, että laskennassa otettaisiin huomioon kahden vuoden keskimääräinen suoritemäärä. Näin saatua kunkin erikoisoppilaitoksen opiskelijatyöpäivien määrää leikattaisiin tasaisesti kaikkien erikoisoppilaitosten osalta siten, että niiden yhteismäärä ei ylittäisi valtion talousarvion enimmäismäärää.

Voimassa olevassa rahoitusjärjestelmässä ammatillisten erikoisoppilaitosten suoritteet jaetaan erikseen lyhyt- ja pitkäkestoiseen koulutukseen. Jaottelu ei enää vastaa erikoisoppilaitosten järjestämän koulutuksen sisältöä, minkä vuoksi jaottelusta ehdotetaan luovuttavaksi.

5.1.2 Laskennallisen yksikköhinnan ja valtionosuusprosentin määräytyminen

Valtionosuuden perusteena olevan laskennallisen yksikköhinnan määräytymisessä on sovellettavissa erilaisia vaihtoehtoja. Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan päävaihtoehdot ovat toteutuneisiin kustannuksiin perustuva yksikköhinta ja talousarviossa harkinnanvaraisesti päätettävä yksikköhinta. Molemmat päävaihtoehdot lähtevät siitä, että kustannustason muutoksen perusteella tehtävät vuosittaiset indeksikorotukset toteutetaan riippumatta siitä, mikä vaihtoehto rahoitusjärjestelmäksi valitaan.

Kustannusperusteinen yksikköhinta

Kustannuskehitykseen perustuvan vaihtoehdon peruseriaatteena on, että valtionosuusrahoituksen tasoa tarkistetaan määrääjoin vastaamaan koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia toteutuneita kustannuksia ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusjärjestelmää vastaavalla tavalla. Erikoisoppilaitosten rahoituksen perusteena olevien yksikköhintojen tason kehitys sidottaisiin lakisääteisesti toteutuneeseen kustannuskehitykseen. Rahoituslakiin kirjattaisiin valtionosuusprosentti, joka kuvaisi sitä osuutta, jolla valtio osallistuisi toteutuneisiin kustannuksiin perustuvien laskennallisten kustannusten rahoitukseen.

Yksikköhintojen tarkistus tehtäisiin joka neljäs vuosi. Tarkistuksen perusteena käytettävät kustannukset on mahdollista sijoittaa joko *erikoisoppilaitosten omiin toteutuneiden kustannusten kehitykseen tai ammatillisen peruskoulutuksen kustannuskehitykseen*. Ammatillisen peruskoulutuksen kustannuskehitykseen perustuvassa vaihtoehdossa erikoisoppilaitosten omilla kustannuksilla ei olisi vaikutusta niiden valtionosuusrahoituksen kehitykseen, vaan yksikköhinnan taso perustuisi neljän vuoden välein tarkistettavaan ammatillisen koulutuksen kustannuskehitykseen.

Budjettiperusteinen yksikköhinta

Budjettiperusteisessa rahoitusvaihtoehdossa valtionosuuden perusteena oleva yksikköhinta perustuisi valtion talousarviossa päätettyyn rahoituksen enimmäismäärään. Peruseriaatteena on, että erikoisoppilaitosten valtionosuusrahoituksen taso ja siihen tehtävät muutokset eivät perustu lakisääteiseen laskennalliseen järjestelmään, vaan harkinnanvaraisiin perusteisiin. Erikoisoppilaitosten valtionosuusrahoitus perustuisi harkinnanvaraisesti päätettyyn rahoituksen euromäärään eikä lakisääteiseen osuuteen.

Budjettiperusteisessa mallissa valtionosuuden perusteena oleva yksikköhinta olisi nykyisen järjestelmän mukaisesti talousarvion momentin euromäärään suhteutettu erikoisoppilaitosten oma keskimääräinen yksikköhinta. Yksikkö hinnassa ei sovellettaisi valtionosuusprosenttia, vaan yksikköhinnan mukainen valtionosuus suoritettaisiin koulutuksen järjestäjille täysimääräisesti.

5.1.3 Yksikköhinnan porrastaminen erikoisoppilaitosten välillä

Nykyisessä rahoitusjärjestelmässä ammatillisten erikoisoppilaitosten yksikköhintaa porrastetaan oppilaitosryhmittäin. Porrastamista varten erikoisoppilaitokset on jaettu neljään oppilaitosryhmään. Nykyisestä jaottelusta ehdotetaan luovuttavaksi sen käyttämisestä aiheutuneiden epäkohtien vuoksi. Ammatillisessa koulutuksessa on yleisesti käytössä opetusministeriön hyväksymä koulutusluku. Johdonmukaisuuden vuoksi valmisteluryhmä ehdottaa, että erikoisoppilaitosten yksikköhinnan porrastamisessa otettaisiin käyttöön ammatillisessa lisäkoulutuksessa käytössä oleva koulutusluku. Luokittelu.

Koulutusluku luokitusta käytettäessä vaihtoehtoina on käyttää joko mallia, jossa kaikki koulutusluku huomioidaan suoritekohtaisesti tai mallia, jossa yksikköhinnan kerroin määritellään sen koulutusluku mukaan, minne koulutus on pääasiallisesti kohdentunut.

Yksikköhinnan porrastamiselle koulutuksen järjestäjien välillä on useita vaihtoehtoja, joita voidaan soveltaa sekä kustannusperusteisessa että budjettiehtoisesa järjestelmässä. Valmisteluryhmä on tarkastellut vaihtoehtoja, joissa yksikköhinnan porrastuksen perusteena olevat kertoimet on muodostettu joko ammatillisten erikoisoppilaitosten omien toteutuneiden koulutusluku kohtaisen kustannusten perusteella tai ammatillisen lisäkoulutuksen kertoimien perusteella.

5.1.4 Yhteenveto vaihtoehtoista malleista

Rahoitusjärjestelmän osatekijöiden soveltamisvaihtoehtojen perusteella taulukossa 8 on tiivistelmä kustannusperusteisen rahoitusjärjestelmän vaihtoehtoista malleista. Taulukon perusteella kustannusperusteisen järjestelmään perustuvat erikoisoppilaitosten vaihtoehtoiset mallit pelkistyvät kahteen pääasialliseen malliin sen mukaisesti, miten valtionosuuden perusteena oleva yksikköhinta määräytyy. Vaihtoehtoja ovat erikoisoppilaitosten oman kustannuspohjan mukainen yksikköhinta tai ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta. Molempien mallien sisällä voidaan soveltaa erilaisia vaihtoehtoja sekä yksikköhintojen koulutusaloittaisissa porrastusperusteissa että suoritemäärien koulutusaloittaisissa kohdentamisperusteissa.

Taulukko 8. Kustannusperusteisen rahoitusjärjestelmän vaihtoehtoiset mallit.

Suorite	Opiskelijatyöpäivä							
Kustannuspohjan määrittelytapa	Erikoisoppilaitosten oman kustannuspohjan mukainen keskihinta				Ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta			
Yksikköhintojen porrastusperuste	Erikoisoppilaitosten omat koulutusaloittaiset kustannukset		Ammatillisen lisäkoulutuksen hintaryhmien mukaiset kertoimet		Ammatillisen lisäkoulutuksen hintaryhmien mukaiset kertoimet		Erikoisoppilaitosten omat koulutusaloittaiset kustannukset	
Oppilaitoskohtaisten suoritteiden keräämis- ja laskentataso	Koulutusaloittain	Pääasiallisen koulutusalan mukaisesti	Koulutusaloittain	Pääasiallisen koulutusalan mukaisesti	Koulutusaloittain	Pääasiallisen koulutusalan mukaisesti	Koulutusaloittain	Pääasiallisen koulutusalan mukaisesti
Lasketun mallin koodi	Malli 1 A	Malli 1 B	Malli 1 C	Malli 1 D	Malli 2 A	Malli 2 B	Malli 2 C	Malli 2 D

Budjettiperusteisen mallin mukaiset vaihtoehdot poikkeavat taulukon 9 mukaisesti kustannusperusteisista vaihtoehdoista kustannuspohjan määrittelytavan osalta. Tässä mallissa kustannuspohja määritellään harkinnanvaraisesti huomioimatta lainkaan toteutuneita kustannuksia. Yksikköhintojen porrastusperusteiden ja suoritteiden keräämis- ja laskentatason osalta vaihtoehdot ovat samoja kuin kustannusperusteisissa vaihtoehdoissa.

Taulukko 9. Budjettiperusteisen rahoitusjärjestelmän vaihtoehtoiset mallit.

Kustannuspohjan määrittelytapa	Talousarviossa päätettävä harkinnanvarainen yksikköhinta			
Yksikköhintojen porrastusperuste	Ammatillisen lisäkoulutuksen hintaryhmien mukaiset kertoimet		Erikoisoppilaitosten omat koulutusaloittaiset kustannukset	
Oppilaitoskohtaisten suoritteiden keräämis- ja laskentataso	Koulutusaloittain		Pääasiallisen koulutusalan mukaisesti	
Lasketun mallin koodi	Malli 3 A	Malli 3 B	Malli 3 C	Malli 3 D

Edellä kuvattuja vaihtoehtoisia malleja koskevat yksityiskohtaiset koelaskelmat ovat tämän muistion liitteenä (liite 1).

5.1.5 Vaihtoehtojen arviointia

Edellä selostetut kustannus- ja budjettiperusteiset mallit ehdotetaan toteutettaviksi nykyisen valtion talousarvion ammatillisten erikoisoppilaitosten momentin määrärahan puitteissa. Tämän vuoksi näiden mallien vaikutukset valtionosuuden kohdentumisessa erikoisoppilaitoksittain eivät uuden järjestelmän käynnistämisvaiheessa poikkea toisistaan. Mallien erilaiset vaikutukset konkretisoituvat vasta siinä vaiheessa, kun kustannusperusteisen mallin mukaisesti valtionosuuden määrää tarkistetaan ensimmäisen kerran vastaamaan toteutuneita kustannuksia. Tarkistus ehdotetaan tehtäväksi neljän vuoden välein samanlaisesti muiden vastaavien rahoituslaissa tarkoitettujen tarkistusten kanssa.

Kustannusperusteisessa mallissa valtionosuuden tarkistus voi aiemmin todetun mukaisesti perustua joko erikoisoppilaitosten omiin toteutuneisiin kustannuksiin tai ammatillisen peruskoulutuksen kustannuskehitykseen. Seuraavassa arvioidaan yleisesti sekä kustannusperusteisen että budjettiperusteisen vaihtoehdon eri malleja.

Kustannusperusteisen omaan kustannuspohjaan perustuvat mallit (1A–1D)

Erikoisoppilaitosten omaan kustannuspohjaan perustuvissa malleissa (1A–1D) lähtökohdana olisi aiemmin tässä luvussa todetun mukaisesti, että rahoitus perustuisi erikoisoppilaitosten omiin koulutuksen järjestämisestä aiheutuneisiin toteutuneisiin kustannuksiin. Mallien toimivuus edellyttäisi valmisteluryhmän näkemyksen mukaan ensinnäkin rahoituksen piirissä olevilta erikoisoppilaitoksilta mahdollisimman yhdenmukaisia koulutuksen sisältöjä, taustayhteisön oman rahoitusosuuden samanmääräisyyttä sekä ennakoitavuutta toiminnan volyymissä. Toiseksi mallit edellyttäisivät, että yksikkökustannukset erikoisoppilaitosten välillä eivät poikkeaisi merkittävästi. Kolmanneksi oman kustannuspohjan käyttäminen rahoituksen perusteena edellyttäisi riittävän laajaa oppilaitosjoukkoa kustannustietojen luotettavuuden ja ennakoitavuuden varmistamiseksi.

Edellä selostettujen edellytysten täyttyminen on valmisteluryhmän näkemyksen mukaan erikoisoppilaitosten toiminnan erityispiirteiden vuoksi ongelmallista. Ammatilliset erikoisoppilaitokset ovat toiminnallisesti kiinteässä yhteydessä niiden taustayhteisöjen muuhun toimintaan. Taustayhteisökytkös merkitsee, että koulutuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten selvittäminen ja kohdentaminen on ongelmallista. Käytännöt kustannusten kohdentamisessa vaihtelevat erikoisoppilaitoksittain merkittävästi. Myös koulutuksen sisällöt vaihtelevat erikoisoppilaitoksittain, koska erikoisoppilaitosten koulutustarjonta on luonteeltaan pääsääntöisesti ammatillisten tutkintovaatimusten ulkopuolista yritysten omaan erityisosaamiseen liittyvää koulutusta. Erikoisoppilaitoksia on lisäksi lukumääräisesti vähän, 29. Nykyisessä rahoitusjärjestelmässä erikoisoppilaitosten valtionosuusprosentit vaihtelevat 5–61 prosentin¹³ välillä lukuun ottamatta Suomen Ilmailuopistoa, jonka valtionosuusprosentti on 94. Keskimääräinen valtionosuusprosentti on 15 ja Suomen Ilmailuopisto mukaan lukien 24 prosenttia. Opiskelijatyöpäiväkohtaiset yksikkökustannukset vaihtelevat 34–440 euron välillä lukuun ottamatta Ilmailuopistoa, jonka yksikköhinta on 687 euroa.

Yksikköhintojen porrastusperusteita arvioitaessa vaihtoehtoja olisivat erikoisoppilaitosten omiin koulutusaloittaisiin kustannuksiin perustuva malli ja ammatillisen lisäkoulutuksen koulutusaloittaiset kertoimet. Erikoisoppilaitosten omiin kustannustietoihin perustuvassa mallissa ongelmia aiheutuisi samoista syistä kuin koko yksikköhinnan kustannusperusteisuudessa. Ammatillisen lisäkoulutuksen porrastusperusteiden käyttäminen sen sijaan parantaisi osaltaan järjestelmän luotettavuutta, koska koulutusaloittain rahoituksen erot perustuisivat yleisempään ja laajempaan tietoon koulutusalojen kustannuseroista.

Kaiken kaikkiaan valmisteluryhmä katsoo, että erikoisoppilaitosten koulutuksen toiminnalliseen ja rahoitukseen liittyvät erityispiirteet heikentävät merkittävästi omaan kustannuspohjaan perustuvan mallin käyttökelpoisuutta. Malli olisi ongelmallinen sekä rahoituksen kohdentumisen, oikeellisuuden että sen ennakoitavuuden näkökulmasta.

Kustannusperusteisen ammatillisen peruskoulutuksen kustannuspohjaan perustuvat mallit (2A–2D)

Malleissa 2A–2D erikoisoppilaitosten rahoituksen kehitys olisi sidottu ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan kehitykseen. Erikoisoppilaitosten omilla kustannuksilla ei olisi merkitystä rahoitusta määrättäessä.

Ammatillisen peruskoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan perustuvissa malleissa erikoisoppilaitosten rahoituksen kehitys perustuisi ammatillisen koulutuksen kustannus-

¹³ Vertailu perustuu vuoden 2007 valtionosuus- ja kustannustietoihin.

kehitykseen. Valtionosuusrahoituksella korvattaisiin tietty osuus koulutuksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista, vaikka valtionosuusrahoituksen osuuden muutosperuste perustuisi ammatillisen peruskoulutuksen kustannuskehitykseen. Vaihtoehdon ensisijaisena perusteena olisi varmistaa erikoisoppilaitosten valtionosuusrahoituksen kehitys samassa suhteessa kuin ammatillisessa peruskoulutuksessa.

Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan yksikköhinnan koulutusaloittaisten porrastusperusteiden vaihtoehdoissa on vastaavat ongelmat kuin omaan kustannuspohjaan perustuvissa malleissa.

Kaiken kaikkiaan valmisteluryhmä katsoo, että mallien 2A–2B yksikköhinnan määräytymisperusteet ovat sovellettavissa omaan kustannuspohjaan perustuvia malleja paremmin ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmässä, koska malleihin ei sisälly samoja edellä selostettuja epävarmuustekijöitä.

Budjettiperusteiset mallit 3A–3D

Budjettiperusteiset mallit perustuvat erikoisoppilaitosten keskimääräisen yksikköhinnan osalta nykyiseen järjestelmään. Yksikköhinnan määräytyminen perustuisi harkinnanvaraiseen arvioon, eikä rahoitusjärjestelmässä sovellettaisi valtionosuusprosenttia. Vaihtoehto olisi irrotettu kaikesta kustannusperusteisuudesta ja valtionosuusrahoituksen lähtökohtana olisi talousarviossa päätettävä rahamäärä, jolla ammatillisten erikoisoppilaitosten toimintaa tuettaisiin.

Yksikköhinnan koulutusaloittaisten porrastusperusteiden vaihtoehdoissa on erikoisoppilaitosten omiin toteutuneisiin kustannuksiin perustuvassa mallissa on vastaavat ongelmat kuin edellä todetuissa vaihtoehdoissa.

Edellä selostetun perusteella valmisteluryhmä katsoo, että budjettiperusteinen vaihtoehto on hyvin sovellettavissa yksikköhinnan määräytymisperusteena erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmässä. Vaihtoehdossa ei ole merkittäviä rahoituksen kokonaistason muutoksiin, koulutuksen järjestäjäkohtaiseen kohdentumiseen tai ennakoitavuuteen liittyviä epävarmuustekijöitä.

5.2 Valmisteluryhmän valitsemat vaihtoehdot

5.2.1 Valmisteluryhmän valitsemien mallien pääpiirteet

Valmisteluryhmä toteaa aiemmin tässä muistiossa käsiteltyjen rahoitusjärjestelmän osatekijöiden ja vaihtoehtoisen mallien ja niiden vaikutusten perusteella, että kustannusperusteisista malleista erikoisoppilaitosten omaan kustannuspohjaan perustuvien laskennallisten yksikköhintojen mukaisia malleja ei voida pitää toteuttamiskelpoisina vaihtoehtoina. Myöskään koulutusalaakohtaiset porrastusperusteet eivät voi samoilla perusteilla perustua erikoisoppilaitosten omiin koulutusaloittaisiin kustannuksiin.

Valmisteluryhmä järjesti 21.1.2009 ammatillisten erikoisoppilaitosten edustajille erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistamista koskevia vaihtoehtoisia malleja käsittelevän kuulemistilaisuuden. Kuulemistilaisuudessa esillä olevat mallit olivat kustannusperusteisen rahoitusjärjestelmän vaihtoehtoisia malleja. Budjettiperusteinen malli ei ollut lainkaan esillä. Kuulemistilaisuudessa ammatillisten erikoisoppilaitosten edustajat esittivät yksimielisesti, että rahoitusjärjestelmän uudistus tulisi esillä olleista malleista toteuttaa vaihtoehdon 2B (yksikköhinta perustuu ammatillisen koulutuksen kustannuskehitykseen) mukaisesti.

Aiemmin tässä muistiossa on selostettu, että yksikköhintojen porrastamiseksi erikoisoppilaitosten sijoittaminen koulutuslaluokkiin voidaan toteuttaa käyttäen joko mallia, jossa kaikki koulutusalat huomioidaan suoritekohtaisesti tai mallia, jossa yksikköhinnan kerroin määritellään sen koulutusalan mukaan, minne koulutus on pääasiallisesti kohdentunut.

Koska ammatillisilla erikoisoppilaitosten on niiden erityispiirteiden ja niiden järjestämän koulutuksen vuoksi ongelmallista sijoittaa kutakin opetusjaksoa tietylle koulutusosalalle, valmisteluryhmä katsoo tarkoituksenmukaiseksi, että ammatilliset erikoisoppilaitokset sijoitetaan koulutusaloille niiden pääasiallisen koulutusalan mukaisesti. Näin sijoitetuina erikoisoppilaitokset jakautuisivat neljälle tai viidelle pääasialliselle koulutusosalalle. Pääasialliset koulutusalat olisivat: yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala (3), luonnontieteiden ala (4), tekniikan yleinen ala (5A), tekniikan kallis ala (5B) sekä mahdollisesti tekniikan erityisen kallis ala (Suomen Ilmailuopisto) (5C).

Valmisteluryhmä ehdottaa, että erikoisoppilaitokset sijoitetaan pääasialliselle koulutusosalalle taulukon 10 mukaisesti¹⁴. Valmisteluryhmä on syksyllä 2008 toteutetussa erillis-kyselyssä pyytänyt erikoisoppilaitoksia jakamaan vuoden 2007 toteutuneet opetustunnit koulutusaloittain. Taulukossa 10 erikoisoppilaitokset on sijoitettu koulutusaloille erillis-kyselyssä erikoisoppilaitosten ilmoittamien tietojen perusteella.

Taulukko 10. Ammatillisten erikoisoppilaitosten jakautuminen pääasiallisen koulutusalan mukaisesti.

Oppilaitos	Nykyinen ryhmä ja ehdotettu pääasiallinen koulutusala	Uusi valtionosuus-peruste/kustannukset
ABB Oy	R1 -> 5 A	0,81
Adulta radio- ja tv-opisto	R1 -> 4	0,22
Aker Yards Oy:n laivanrakennusoppilaitos	R1 -> 5 A	1,72
Askon ammattioppilaitos	R1 -> 3	1,11
AVA-instituutti	R2 -> 3	0,38
Avia College	R4 -> 5 A	0,85
Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVA	R2 -> 3	0,36
Finnairin Ilmailuopisto	R4 -> 5 B	0,44
Helsingin kaupungin liikennealan oppilaitos	R1 -> 5	0,48
Jollas-Opisto Oy	R2 -> 3	0,26
K-instituutti	R2 -> 3	0,26
Konecranes Nosturi-insituutti	R1 -> 3	1,28
Koneen teollisuusoppilaitos	R1 -> 3	0,54
Lihateollisuusopisto	R2 -> 5 A	0,48
Metsäliitto Ok Henkilöstön kehittämisspalvelut	R1 -> 5 A	0,42
Nanso Groupin ammattioppilaitos	R1 -> 5 A	1,09
Oy Nokia Ab teollisuusoppilaitos	R1 -> 5 A	0,17
Oy Turun Sanomain ammattioppilaitos	R1 -> 5 A	0,55
POHTO Oy:n teollisuusoppilaitos	R1 -> 5 A	0,13
Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO	R2 -> 5 A	0,57
Ruukki Teollisuusoppilaitos	R1 -> 5 A	0,81
Sanoma WSOY:n Akatemia	R1 -> 3	0,43
Sisun teollisuusoppilaitos	R1 -> 5 A	0,46
Suomen Ilmailuoppilaitos Oy	R3 -> 5 C	1,00
Tampellan Teollisuusoppilaitos	R1 -> 5 A	0,92
Toyota ammattioppilaitos	R1 -> 5 A	0,51
UPM-Kymmene Oy teollisuusoppilaitos Lotila	R1 -> 5 A	0,67
Valmet Automotive Oy:n teollisuusoppilaitos	-	-
Wärtsilä Vaasan konepajakoulu	R1 -> 5 A	0,59

¹⁴ Erikoisoppilaitoskohtaisten koulutusalojen määrittelyssä valmisteluryhmä on selvittänyt erityisesti Avia Collegen hintaryhmän oikeellisuutta. Valmisteluryhmä katsoo, että käytettäessä samoja arviointiperusteita kuin muiden oppilaitosten kohdalla Avia Collegen koulutusala tulee olla 5A. Ensimmäisenä arviointiperusteena on käytetty oppilaitoskohtaisia yksikkökustannuksia.

kon 10 mukaisesti. Erikoisoppilaitosten sijoittumista pääasialliselle koulutusalueelle tarkistettaisiin neljän vuoden välein alakohtaisten toteutuneiden suoritemäärien perusteella.

Ammatillisten erikoisoppilaitosten keskimääräistä yksikköhintaa tarkistettaisiin vuosittain kustannustason muutosta kuvaavalla indeksikorotuksella. Pääasiallisten koulutusalojen yksikköhintojen eroa kuvaavat kertoimet määräytyisivät ammatillisen lisäkoulutuksen koulutuslakohtaisten kertoimien perusteella. Ammatillisen lisäkoulutuksen kertoimia tarkistetaan harkinnanvaraisesti lisäkoulutuksen alakohtaisten toteutuneiden kustannusten perusteella.

Suoritteiden jako erikoisoppilaitoksille laskettaisiin edellisen toteutuneen vuoden sekä kuluvan vuoden toteutuneen ja loppuvuoden arvion keskiarvon perusteella. Suoritteiden toteutumaa kuluvan vuoden loppuvuoden arvion pohjalta ei jälkikäteen tarkistettaisi.

Opetusministeriö määräisi nykyiseen tapaan vuosittain valtionosuuspäätöksessä ammatillisten erikoisoppilaitosten opiskelijatyöpäivät ja opiskelijatyöpäiväkohtaiset yksikköhinnat.

Budjettiperusteisen mallin erikoisoppilaitoskohtaisia vaikutuksia koskeva laskelma on tämän muistion liitteenä (liite 3). Laskelma perustuu vuoden 2007 erikoisoppilaitoksilta saatuihin tietoihin.

5.2.2 Suomen Ilmailuopiston erilliskysymykset

Suomen Ilmailuopistossa järjestettävä koulutus poikkeaa sekä toiminnallisesti että rahoituksellisesti muiden erikoisoppilaitosten järjestämästä koulutuksesta. Suomen Ilmailuopisto toteuttaa Suomessa lähes kaiken ammatilientäjien koulutuksen. Koulutus on lähes kokonaan valtionrahoitteista. Ilmailuopiston suoritemäärissä ja yksikkökustannuksissa on huomattavia ja ennakoimattomia vaihteluita eri vuosina. Lisäksi Ilmailuopiston osuus erikoisoppilaitosten valtionosuusrahoituksesta on noin 37 prosenttia, jolloin sen rahoitustarpeessa tapahtuvat muutokset aiheuttavat ennakoimattomia muutoksia muille ammatillisille erikoisoppilaitoksille.

Aiemmin tässä muistiossa esitettyjen erityispiirteiden vuoksi valmisteluryhmä katsoo, että Suomen Ilmailuopiston valtionosuusrahoitus on perusteltua eriyttää muiden ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoituksesta. Eriyttäminen voitaisiin valmisteluryhmän näkemyksen mukaan toteuttaa kahdella vaihtoehtoisella tavalla:

- A Suomen Ilmailuopiston rahoitus toteutetaan osana ammatillisten erikoisoppilaitosten laskennallista rahoitusjärjestelmää siten, että Ilmailuopiston valtionosuuden perusteena olevasta suoritemäärästä päätetään erikseen valtion talousarviossa. Samalla Ilmailuopiston yksikköhinnalle muodostetaan oma kerroin, joka vastaa Ilmailuopiston toteutunutta kustannustasoa; tai
- B Suomen Ilmailuopiston rahoitus siirretään laskennallisen rahoitusjärjestelmän ulkopuolelle siten, että rahoituksen määräytymisessä ei sovelleta laskennallisia perusteita, vaan kyseessä on harkinnanvarainen valtionavustus. Rahoitus myönnettäisiin Ilmailuopiston vuosittaisessa hakemuksessa esittämien perusteiden mukaisesti. Avustuksen myöntäisi opetusministeriö. Rahoituksen käytöstä Suomen Ilmailuopisto tekisi selvityksen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti.

Eriyttäminen parantaisi valmisteluryhmän näkemyksen mukaan sekä Suomen Ilmailuopiston että muiden erikoisoppilaitosten rahoituksen vakautta ja ennakoitavuutta, koska

Ilmailuopiston huomattavat ja ennakoimattomat rahoitustarpeen muutokset eivät vaikuttaisi muiden erikoisoppilaitosten suoritemääriin ja niiden keskinäiseen kohdentumiseen.

Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan molempia yllä mainittuja vaihtoehtoja voitaisiin soveltaa sekä kustannusperusteisessa että budjettiperusteisessa järjestelmässä.

5.2.3 Valmisteluryhmän valitsemien mallien vaikutukset

5.2.3.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaihtoehtoisia malleja koskevien koelaskelmien mukaan valmisteluryhmän valitsemien kahden mallin taloudelliset vaikutukset ovat erikoisoppilaitosten välillä järjestelmän käynnistämisvaiheessa samat. Rahoitusjärjestelmäuudistus aiheuttaa merkittäviä muutoksia erikoisoppilaitosten nykyiseen rahoitukseen. Prosentuaalisesti tarkasteltuna enimmillään valtionosuus kasvaa 166 prosenttia (Toyota ammattioppilaitos) sekä vähenee AVA-insituutille ja Lihateollisuusopistolla (- 69 prosenttia). Euromääräisesti tarkasteltuna suurin kasvu on 427 987 euroa (Oy Nokia Ab teollisuusoppilaitos) ja suurimmat vähennykset 485 830 euroa (RATEKO) ja 349 407 euroa (Jollas-opisto).

Rahoitusuudistuksen euromääräisiä vaikutuksia tarkasteltaessa on huomioitava, että valtionosuuden osuus ammatillisten erikoisoppilaitosten toteutuneista kustannuksista vaihtelee merkittävästi. Keskimäärin valtionosuus on 23 prosenttia. Suomen Ilmailuopistolla valtionosuus toteutuneista kustannuksista on 93,8 prosenttia ja Aker Yards Oy:n laivanrakennusoppilaitoksessa 66,7 prosenttia. Valtionosuuden osuus toteutuneista kustannuksista on pienemmillään POHTO Oy:n teollisuusoppilaitoksessa, 5,2 prosenttia.

Valmisteluryhmän valitsemien mallien todellisten taloudellisten vaikutusten arviointi suhteessa koulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kokonaiskustannuksiin on hankalaa, koska ammatillisten erikoisoppilaitosten toteutuneet yksikkökustannukset, suoritemäärät ja samalla valtionosuudet vaihtelevat voimakkaasti eri vuosina ja koska kustannusten ja valtionosuuksien kohdistuminen samalle vuodelle ei aina toteudu. Lisäksi arviointia hankaloittaa se, että koulutuksesta aiheutuvat kustannukset on erikoisoppilaitoksissa kirjattu eri tavoin.

Vaihtoehtoisten mallien taloudellisten vaikutusten erot realisoituvat myöhemmin siinä vaiheessa, kun kustannusperusteisen mallin mukaista valtionosuusrahoitusta tarkistetaan ensimmäisen kerran ammatillisen peruskoulutuksen toteutuneiden kustannusten perusteella. Mallien taloudellisten vaikutusten eroavuuksiin vaikuttaa myös se, miten budjettiperusteisen mallin mukainen määrärahataso valtion talousarviossa kehittyy.

5.2.3.2 Rakenteelliset vaikutukset

Molemmissa vaihtoehdoissa valtionosuuden perusteena käytettävänä suoritteena olisi nykyisen opetustunnin sijaan opiskelijatyöpäivä. Opiskelijatyöpäivä kuvaa nykyistä paremmin ammatillisten erikoisoppilaitosten toiminnan volyymia ja sen muutoksia. Toisin kuin opetustuntiin opiskelijatyöpäivään sisältyy kaikki opetussuunnitelman mukainen opiskeluun käytetty aika (monimuoto-opetus).

Kustannusperusteisessa mallissa yksikköhinta määräytyisi ammatillisen koulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan perusteella eikä erikoisoppilaitosten omilla kustannuksilla olisi merkitystä rahoitusta määrittäessä. Järjestelmä takaisi erikoisoppilaitoksille rahoituksen kehityksen ammatillisen koulutuksen kustannuskehityksen mukaisesti, mutta ei ottaisi huomioon erikoisoppilaitosten kustannuskehityksessä mahdollisesti tapahtuvia muutok-

sia. Budjettiperusteisessa mallissa yksikköhinta puolestaan määräytyisi harkinnanvaraisen arvion perusteella. Malli olisi erikoisoppilaitosten luonteen ja niiden järjestämisen koulutuksen sisällön vuoksi irrotettu kustannusperusteisuudesta.

Kustannusperusteisessa mallissa valtio sitoutuisi rahoittamaan tietyn osuuden ammatillisten erikoisoppilaitosten järjestämästä koulutuksesta. Osuudesta säädettäisiin valtionosuusprosentilla. Budjettiperusteisessa mallissa valtionosuusprosenttia ei sovellettaisi. Erikoisoppilaitosten järjestämisen koulutuksen luonne ja taustayhteisökytkennät aiheuttaisivat ongelmakohtia valtionosuusprosentin käyttämiselle erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmässä. Erikoisoppilaitosten järjestämä koulutus on pääsääntöisesti opetushallinnon mukaisen tutkintorakenteen ulkopuolista ja valtionosuusrahoituksen osuuden vaihteluväli suhteessa todellisiin kustannuksiin on suuri.

Molemmissa vaihtoehdoissa erikoisoppilaitosten yksikköhintaa porrastettaisiin ammatillisessa lisäkoulutuksessa käytössä olevan koulutuslaluokituksen mukaisesti. Erikoisoppilaitosten jakaminen koulutusaloille pääasiallisen koulutusalan mukaisesti nykyisen oppilaitosryhmittäisen jaon sijaan merkitsee, että kertoimet perustuvat jatkossa yleiseen ammatillisen lisäkoulutuksen kustannustasoon ja koulutusalakohdaisiin eroihin. Ammatillisen lisäkoulutuksen koulutusalakohdaisissa kertoimissa tapahtuvat muutokset tulisivat automaattisesti ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttöön. Erikoisoppilaitosten pääasiallisen koulutusalan tarkistaminen neljän vuoden välein puolestaan loisi järjestelmään joustavuutta.

Molemmissa malleissa erikoisoppilaitosten suoritteiden jakamisen sitominen edellisen vuoden toteutuman sekä kuluvan vuoden alkuvuoden toteutuman ja loppuvuoden arvion keskiarvoon tasaisi erikoisoppilaitosten suoritteiden määrässä tapahtuvia muutoksia.

5.2.3.3 Suomen Ilmailuopistoa koskevien mallien vaikutukset

Suomen Ilmailuopiston eriyttäminen parantaisi sekä Ilmailuopiston että muiden ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoituksen vakautta ja ennakoitavuutta. Eriyttäminen osaltaan vaikuttaisi siihen, että Suomen Ilmailuopiston rahoitustarpeessa tapahtuvat muutokset eivät pääsääntöisesti vaikuttaisi nykyisen järjestelmän tavoin erikoisoppilaitosten suoritemääriin ja niiden keskinäiseen kohdentumiseen.

Suomen Ilmailuopiston rahoituksen toteuttaminen osana ammatillisten erikoisoppilaitosten laskennallista valtionosuusjärjestelmää aiemmin luvussa 5.2.2. kuvatun vaihtoehdon A mukaisesti merkitsisi, että Ilmailuopistolle luotaisiin oma koulutusala tekniikan ja liikenteen koulutusalue, uusi 5 C ryhmä. Uuden 5 C -ryhmän kerroin olisi sekä muita koulutusaloja että muita tekniikan ja liikenteen alan ryhmiä (5 A ja 5 B) huomattavasti korkeampi. Koelaskelmien mukaan kerroin uudessa 5 C -ryhmässä olisi 12,8, kun se 5 A -ryhmässä olisi 1,1 ja 5 B -ryhmässä 2. Tältä osin malli ei muuttaisi nykykäytäntöä eikä korjaisi nykyisessä oppilaitosryhmittäisessä jaottelussa olevaa epäkohtaa, mihin muun muassa valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastuskertomuksissaan kiinnittänyt huomiota. Pysyvän oman kertoimen käyttäminen olisi ongelmallista myös yhtäältä silloin, kun Ilmailuopiston yksikkökustannukset kasvaisivat uuden kalliin koulutuksen vuoksi tai toisaalta silloin, kun oppilaitoksen yksikkökustannukset laskisivat.

Valtionavustusmallissa Suomen Ilmailuopiston rahoitus määräytyisi suoraan Suomen Ilmailuopiston hakemuksessa esittämien perusteiden ja valtion talousarviossa olevan määrärahan perusteella. Malli soveltuisi luontevasti koulutukseen, joka on lähes kokonaan valtiorahoitteista.

6 Valmisteluryhmän ehdotus ja sen toimeenpano

6.1 Valmisteluryhmän ehdotus

Valmisteluryhmä ehdottaa, että ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmää uudistettaisiin siten, että jatkossa erikoisoppilaitosten rahoitus määräytyisi budjettiperusteisen mallin (malli 3 B) mukaisesti. Valmisteluryhmän näkemyksen mukaan budjettiperusteinen malli ottaa parhaiten huomioon ammatillisten erikoisoppilaitosten erityisluonteen sekä turvaa erikoisoppilaitosten rahoituksen ennakoitavuuden ja läpinäkyvyyden. Malli 3 B lisää valmisteluryhmän näkemyksen mukaan muita malleja paremmin erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmään vakautta sekä tasapuolisuutta rahoituksen kohdentumisessa erikoisoppilaitosten välillä. Valmisteluryhmä katsoo, että kustannusperusteinen malli (malli 2 B) ei etenkin valtionosuusprosentin käyttöönoton vuoksi sovellu erikoisoppilaitosten järjestämän koulutuksen rahoittamiseen.

Budjettiperusteisessa mallissa ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitus määräytyisi pääpiirteissään seuraavasti:

- valtionosuuden perusteena oleva suorite olisi nykyisen opetustunnin asemesta opiskelijatyöpäivä;
- erikoisoppilaitosten suoritteita ei enää jaettaisi erikseen lyhyt- ja pitkäkestoiseen koulutukseen;
- valtionosuuden perusteena oleva erikoisoppilaitosten keskimääräinen yksikköhinta päätettäisiin vuosittain valtion talousarviossa;
- yksikköhintaa porrastettaisiin koulutusaloittain ammatillisen lisäkoulutuksen porrastusperusteiden mukaisesti. Porrastamista varten erikoisoppilaitokset sijoitettaisiin koulutusaloille pääasiallisen koulutusalan mukaan. Pääasialliselle koulutusalalle sijoittamista tarkistettaisiin neljän vuoden välein ottaen huomioon tuona ajanjaksona tapahtunut kehitys; sekä
- suoritteet erikoisoppilaitoksille jaettaisiin edellisen vuoden sekä kuluvan vuoden alkuvuoden toteutuman ja loppuvuoden arvion keskiarvon perusteella.

Suomen Ilmailuopiston rahoituksen valmisteluryhmä ehdottaa toteutettavaksi seuraavien pääperiaatteiden mukaiseksi:

- rahoitus siirretään laskennallisen rahoitusjärjestelmän ulkopuolelle siten, että rahoituksen määräytyminen perustuu jatkossa harkinnanvaraiseen valtionavustukseen;
- rahoitus myönnetään Ilmailuopiston vuosittaisessa hakemuksessa esittämien perusteiden mukaisesti. Valtionavustuksen myöntää opetusministeriö;
- valtionavustuksen käytöstä Ilmailuopisto tekee selvityksen valtionavustuslain mukaisesti; ja
- valtion talousarviossa Suomen Ilmailuopiston määrärahalle asetetaan ammatillisten erikoisoppilaitosten momentin päätösosassa enimmäismäärä.

Suomen Ilmailuopiston eriyttäminen parantaisi valmisteluryhmän näkemyksen mukaan sekä Ilmailuopiston että muiden erikoisoppilaitosten rahoituksen vakautta ja ennakoitavuutta, koska Ilmailuopiston huomattavat ja ennakoimattomat rahoitustarpeen muutokset eivät vaikuttaisi muiden erikoisoppilaitosten suoritelmääriin ja niiden keskinäiseen kohdentumiseen.

Suomen Ilmailuopiston toiminnallinen ja rahoituksellinen asema koulutuksen järjestäjänä poikkeaa erityisellä tavalla muista ammatillisista erikoisoppilaitoksista. Tämän vuoksi valmisteluryhmä ehdottaa, että Suomen Ilmailuopiston asemasta ja soveltuvuudesta ammatilliseksi erikoisoppilaitokseksi tehtäisiin jatkossa erillinen selvitys. Sen perusteella Suomen Ilmailuopiston asema tulisi vakiinnuttaa itsenäisenä toimijana siten, että lentäjien ammatillisen koulutuksen toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset voitaisiin turvata.

6.2 Valmisteluryhmän ehdotuksen toimeenpano ja jatkotoimenpiteet

Valmisteluryhmä ehdottaa, että uusi ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmä otettaisiin käyttöön vuoden 2010 alusta. Uuden rahoitusjärjestelmän käyttöönotto merkitsee merkittäviä muutoksia valtionosuuden kohdentumisessa erikoisoppilaitosten välillä. Tämän vuoksi valmisteluryhmä ehdottaa, että vaikutusten tasoittamiseksi otettaisiin käyttöön kolmen vuoden siirtymäkausi vuosina 2010–2012. Siirtymäkaudella uuden rahoitusjärjestelmän käyttöönoton vaikutuksia tasoitettaisiin siten, että vuonna 2010 muutos olisi enintään 1/3 ja vuonna 2011 enintään 2/3. Vuonna 2012 vaikutukset tulisivat voimaan täysimääräisesti.

Uuden rahoitusjärjestelmän käyttöönoton aiheuttamien rahoitusjärjestelmän vaikutusten tasoittaminen toteutettaisiin laskentateknisesti valtionosuuden perusteena olevien suoritelmäärien perusteella. Muutoksia rajoitettaisiin sekä rahoitusjärjestelmän käyttöönotosta aiheutuneen valtionosuuden kasvun että vähentymisen osalta. Siirtymäkaudella valtionosuuden perusteena olevia yksikköhintoja ei siis rahoitusjärjestelmän käyttöönoton vaikutuksesta muutettaisi, vaan yksikköhinnat muuttuisivat ainoastaan kustannustason muutosta kuvaavien indeksikorotusten perusteella.

Valmisteluryhmän ehdotukset ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi merkitsisivät muutoksia rahoituslakiin ja -asetukseen. Valmisteluryhmä ehdottaa, että rahoituslainsäädäntöä koskevat muutokset tehtäisiin vuoden 2010 valtionosuusuudistuksen yhteydessä.

Valmisteluryhmän ehdottaman uuden erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän käyttöönotto edellyttää, että Opetushallituksen kustannus- ja perustietokyselyjä kehitetään siten, että tietoja voidaan soveltaa määräajoin tehtävään koulutuslaluokitusten oikeellisuuden arviointiin. Kyselyjä koskevien ohjeistusten päivittämisessä tulee erityisesti kiinnittää huomiota ohjatun etä- ja monimuoto-opiskelun sisällyttämiseen valtionosuuden perusteeksi.

ERILLISKYSELY 2007 *** AMMATILLISET ERIKOISOPPILAITOKSET *** RAHOITUKSEN KEHITTÄMINEN *** PVM: 04.03.2009 ***
*** RAPORTTI: E03vert_lisak_kert_AS ***

AMMATILLISTEN ERIKOISOPPILAITOSTEN VALTIONOSUUDEN LASKENTAMALLIT VUODELLE 2010

Yhteenveto erilaisista vaihtoehtoista

					Malli I A				Malli I B			
Laitos		Nykyinen Ryhmä ja mtos	2007 Kustannukset yhteensä	Valtionosuus 2007	Nykyinen v. 2007 valt. os. % v. 2007 kustann.	Omat, k-alan muk. hinnat				Omat, ryhmän muk. hinnat		
						Uusi valtionosuus	Muutos (euroa)	Muutos (%)	Uusi VOS-pros. kustann.	Uusi valtionosuus	Muutos (euroa)	Muutos (%)
1136	ABB Oy	R1->5a	1 652 754	242 427	14,7	448 864	206 437	85	27,2	494 541	252 114	104
1579	Adultan radio- ja tv-opisto	R1->4	350 412	62 124	17,7	38 178	-23 946	-39	10,9	56 106	-6 018	-10
1130	Aker Yards Oy laivanrak. opl.	R1->5a	500 185	161 450	32,3	265 020	103 570	64	53,0	318 836	157 386	97
1129	Askon ammattioppilaitos	R1->3	471 706	193 740	41,1	279 991	86 251	45	59,4	253 164	59 424	31
1434	AVA-instituutti	R2->3	497 670	232 488	46,7	106 355	-126 133	-54	21,4	90 784	-141 704	-61
10014	Avia College	R4->5a	2 730 237	716 838	26,3	698 073	-18 765	-3	25,6	864 823	147 985	21
2574	Finanssi- ja vakuutusk. FINVA	R2->3	1 333 425	164 033	12,3	271 935	107 902	66	20,4	232 121	68 088	42
1575	Finnairin Ilmailuopisto	R4->5b	10 345 926	1 743 660	16,9	1 662 028	-81 632	-5	16,1	1 644 493	-99 167	-6
1581	Hgin kaup. tekniik. alan oppil	R1->5b	849 258	234 745	27,6	148 180	-86 565	-37	17,4	146 792	-87 953	-37
1428	Jollas- Opisto Oy	R2->3	3 299 759	684 548	20,7	537 870	-146 678	-21	16,3	416 691	-267 857	-39
1429	K-instituutti	R2->3	5 985 000	691 006	11,5	873 568	182 562	26	14,6	745 670	54 664	8
2495	Konecranes Nosturi-instituutti	R1->3(5a)	144 679	48 435	33,5	91 922	43 487	90	63,5	89 065	40 630	84
1119	Koneen teollisuusoppilaitos	R1->3(5a)	210 883	116 892	55,4	54 934	-61 958	-53	26,0	54 432	-62 460	-53
1185	Lihateollisuusopisto	R2->5a	93 569	56 830	60,7	13 450	-43 380	-76	14,4	16 663	-40 167	-71
1135	Metsäliitto Ok Hlöstön keh.pal	R1->5a	1 850 461	331 947	17,9	261 481	-70 466	-21	14,1	289 891	-42 056	-13
1118	Nanso Groupin ammattioppilait.	R1->5a	187 722	32 290	17,2	64 509	32 219	100	34,4	75 739	43 449	135
1202	Oy Nokia Ab teoll.oppilaitos	R1->5a	20 621 955	968 700	4,7	1 655 889	687 189	71	8,0	1 334 700	366 000	38
1140	Oy Turun Sanomain amm.oppilait	R1->5a	123 973	22 601	18,2	20 239	-2 362	-10	16,3	25 074	2 473	11
1114	POHTO Oy:n teollisuusoppil.	R1->5a	112 356	9 687	8,6	4 501	-5 186	-54	4,0	5 576	-4 111	-42
1154	Rakennusteol.Koulutusk. RATEKO	R2->5a	2 214 981	971 929	43,9	374 959	-596 970	-61	16,9	464 526	-507 403	-52
1132	Ruukki Teollisuusoppilaitos	R1->5a	3 237 630	1 022 238	31,6	856 063	-166 175	-16	26,4	969 333	-52 905	-5
1134	SanomaWSOY:n Akatemia	R1->3	747 802	72 006	9,6	179 901	107 895	150	24,1	153 562	81 556	113
1144	Sisun teollisuusoppilaitos	R1->5a	584 464	113 000	19,3	86 641	-26 359	-23	14,8	99 570	-13 430	-12
10015	Suomen Ilmailuopisto Oy	R4->5c	7 106 038	6 690 940	94,2	6 708 421	17 481	0	94,4	6 708 421	17 481	0
1139	Tampellan Teollisuusoppilaitos	R1->5a	1 038 427	309 631	29,8	285 570	-24 061	-8	27,5	353 784	44 153	14
1203	Toyota ammattioppilaitos	R1->5a	567 587	41 977	7,4	86 206	44 229	105	15,2	106 798	64 821	154
2528	UPM-Kymmene Oy teol.ol.Lotila	R1->5a	2 125 508	620 310	29,2	440 072	-180 238	-29	20,7	531 232	-89 078	-14
1150	Wärtsilä Vaasan konepajakoulu	R1->5a	695 834	120 634	17,3	179 769	59 135	49	25,8	152 203	31 569	26
RAPORTTI YHTEENSÄ			69 680 201	16 677 106	23,9	16 694 588	17 482	0	24,0	16 694 589	17 483	0

Avia College ryhmässä 5a, Suomen Ilmailuopisto ryhmässä 5c

Maksimi (ei sis. Suomen Ilmailuopistoa)	60,7	687 189	149,8	63,5	366 000	154,4
Minimi (ei sis. Suomen Ilmailuopistoa)	4,7	-596 970	-76,3	4,0	-507 403	-70,7
Keskiahjonta (ei sis. Suomen Ilmailuopistoa)	14,6	203 713	61,1	14,4	159 059	61,9
Havaintojen keskiarvo (ei sis. Suomen Ilmailuopistoa)	24,9			23,5		

ERILLISKYSELY 2007 *** AMMA
*** RAPORTTI: E03vert_lisak_ke
AMMATILLISTEN ERIKOISOPPIL
Yhteenveto erilaisista vaihtoeh

Laitos	Malli 2 A				Malli 2 B				Malli 3 VOS-hinta 19,35 (II B)			
	Uusi VOS-pros. kustann.	Uusi valtion-osuus	Muutos (euroa)	Muutos (%)	Uusi VOS-pros. kustann.	Uusi valtion-osuus	Muutos (euroa)	Muutos (%)	Uusi VOS-pros. kustann.	Uusi valtion-osuus	Muutos (euroa)	Muutos (%)
ABB Oy	29,9	497 898	255 471	105	30,1	517 509	275 082	113	31,3	517 509	275 082	113
Adultan radio- ja tv-opisto	16,0	32 972	-29 152	-47	9,4	29 634	-32 490	-52	8,5	29 634	-32 490	-52
Aker Yards Oy laivanrak. opl.	63,7	344 740	183 290	114	68,9	333 643	172 193	107	66,7	333 643	172 193	107
Askon ammattioppilaitos	53,7	229 747	36 007	19	48,7	203 618	9 878	5	43,2	203 618	9 878	5
AVA-instituutti	18,2	77 275	-155 213	-67	15,5	73 017	-159 471	-69	14,7	73 017	-159 471	-69
Avia College	31,7	957 761	240 923	34	35,1	904 988	188 150	26	33,1	904 988	188 150	26
Finanssi- ja vakuutus. FINVA	17,4	197 580	33 547	20	14,8	186 693	22 660	14	14,0	186 693	22 660	14
Finnairin Ilmailuopisto	15,9	1 603 038	-140 622	-8	15,5	1 774 287	30 627	2	17,1	1 774 287	30 627	2
Hgin kaup. teknik. alan oppil	17,3	161 061	-73 684	-31	19,0	158 377	-76 368	-33	18,6	158 377	-76 368	-33
Jollas- Opisto Oy	12,6	354 684	-329 864	-48	10,7	335 141	-349 407	-51	10,2	335 141	-349 407	-51
K-instituutti	12,5	634 709	-56 297	-8	10,6	599 736	-91 270	-13	10,0	599 736	-91 270	-13
Konecranes Nosturi-instituutti	61,6	89 647	41 212	85	62,0	71 634	23 199	48	49,5	71 634	23 199	48
Koneen teollisuusoppilaitos	25,8	54 748	-62 144	-53	26,0	43 779	-73 113	-63	20,8	43 779	-73 113	-63
Lihateollisuusopisto	17,8	18 453	-38 377	-68	19,7	17 437	-39 393	-69	18,6	17 437	-39 393	-69
Metsäliitto OK Hlöstön keh.pal	15,7	304 332	-27 615	-8	16,4	303 354	-28 593	-9	16,4	303 354	-28 593	-9
Nanso Groupin ammattioppilait.	40,3	80 498	48 208	149	42,9	79 257	46 967	145	42,2	79 257	46 967	145
Oy Nokia Ab teoll.oppilaitos	6,5	1 310 726	342 026	35	6,4	1 396 687	427 987	44	6,8	1 396 687	427 987	44
Oy Turun Sanomain amm.oppilait	20,2	27 768	5 167	23	22,4	26 238	3 637	16	21,2	26 238	3 637	16
POHTO Oy:n teollisuusoppil.	5,0	6 175	-3 512	-36	5,5	5 835	-3 852	-40	5,2	5 835	-3 852	-40
Rakennusteol.Koulutus. RATEKO	21,0	514 446	-457 483	-47	23,2	486 099	-485 830	-50	21,9	486 099	-485 830	-50
Ruukki Teollisuusoppilaitos	29,9	1 029 356	7 118	1	31,8	1 014 351	-7 887	-1	31,3	1 014 351	-7 887	-1
SanomaWSOY:n Akatemia	20,5	130 711	58 705	82	17,5	123 508	51 502	72	16,5	123 508	51 502	72
Sisun teollisuusoppilaitos	17,0	102 251	-10 749	-10	17,5	104 194	-8 806	-8	17,8	104 194	-8 806	-8
Suomen Ilmailuopisto Oy	94,4	6 664 365	-26 575	0	93,8	6 664 365	-26 575	0	93,8	6 664 365	-26 575	0
Tampellan Teollisuusoppilaitos	34,1	391 804	82 173	27	37,7	370 215	60 584	20	35,7	370 215	60 584	20
Toyota ammattioppilaitos	18,8	118 275	76 298	182	20,8	111 758	69 781	166	19,7	111 758	69 781	166
UPM-Kymmene Oy teol.ol.Lotila	25,0	566 600	-53 710	-9	26,7	555 904	-64 406	-10	26,2	555 904	-64 406	-10
Wärtsilä Vaasan konepajakoulu	21,9	148 914	28 280	23	21,4	159 271	38 637	32	22,9	159 271	38 637	32
RAPORTTI YHTEENSÄ	24,0	16 650 531	-26 575	0	23,9	16 650 532	-26 574	0	23,9	9 986 167	-6 690 939	-40
Avia College ryhmässä 5a, Suomer												
Maksimi (ei sis. Suomen Ilmailuopis	63,7		342 026	181,8	68,9		427 987	166,2	66,7		427 987	166,2
Minimi (ei sis. Suomen Ilmailuopist	5,0		-457 483	-67,5	5,5		-485 830	-69,3	5,2		-485 830	-69,3
Keskihajonta (ei sis. Suomen Ilmail	14,9		161 454	65,5	15,8		170 030	63,5	14,2		170 030	63,5
Havaintojen keskiarvo (ei sis. Suom	24,8				25,0				23,7			

ERILLISKYSELY 2007 *** AMMATILLISET ERIKOISOPPILAITOKSET *** RAHOITUKSEN KEHITTÄMINEN *** PVM: 04.03.2009 ***																
*** RAPORTTI: E03vert_lisak_kert_ryh_AS ***																
AMMATILLISTEN ERIKOISOPPILAITOSTEN VALTIONOSUUDEN LASKENTA: MALLI 2 B																
Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinta (53,59 euroa/opiskelijatyöpäivä) ja kertoimet																
-Opiskelijatyöpäivien määrä-																
Laitos	1	2	3	4	5a	5b	5c	6	7	8	Yhteensä	VOS-	Kustan-	VOS%		
kerroin:	0,9	1	0,8	0,8	1,1	2	12,8	1,2	0,9	0,8		peruste	nukset			
yksikköhinta:	48	54	43	43	59	107	686	64	48	43		yhteensä	yhteensä			
01136 ABB Oy	0	0	0	0	22629	0	0	0	0	0	22 629	1 333 848	1 652 754	39		
01579 Adultan radio- ja tv-opisto	0	0	0	1782	0	0	0	0	0	0	1 782	76 381	350 412	39		
01130 Aker Yards Oy laivanrak. opl.	0	0	0	0	14589	0	0	0	0	0	14 589	859 944	500 185	39		
01129 Askon ammattioppilaitos	0	0	12242	0	0	0	0	0	0	0	12 242	524 812	471 706	39		
01434 AVA-instituutti	0	0	4390	0	0	0	0	0	0	0	4 390	188 196	497 670	39		
10014 Avia College	0	0	0	0	39571	0	0	0	0	0	39 571	2 332 550	2 730 237	39		
02574 Finanssi- ja vakuutusk. FINVA	0	0	11225	0	0	0	0	0	0	0	11 225	481 190	1 333 425	39		
01575 Finnairin Ilmailuopisto	0	0	0	0	0	42 670	0	0	0	0	42 670	4 573 114	10 345 926	39		
01581 Hgin kaup. tekniik. alan oppil	0	0	0	0	0	3 809	0	0	0	0	3 809	408 208	849 258	39		
01428 Jollas- Opisto Oy	0	0	20150	0	0	0	0	0	0	0	20 150	863 804	3 299 759	39		
01429 K-instituutti	0	0	36058	0	0	0	0	0	0	0	36 058	1 545 781	5 985 000	39		
02495 Konecranes Nosturi-instituutti	0	0	4307	0	0	0	0	0	0	0	4 307	184 632	144 679	39		
01119 Koneen teollisuusoppilaitos	0	0	2632	0	0	0	0	0	0	0	2 632	112 838	210 883	39		
01185 Lihateollisuusopisto	0	0	0	0	762	0	0	0	0	0	762	44 942	93 569	39		
01135 Metsäliitto Ok Hlöstön keh.pal	0	0	0	0	13264	0	0	0	0	0	13 264	781 876	1 850 461	39		
01118 Nanso Groupin ammattioppilait.	0	0	0	0	3466	0	0	0	0	0	3 466	204 279	187 722	39		
01202 Oy Nokia Ab teoll.oppilaitos	0	0	0	0	61071	0	0	0	0	0	61 071	3 599 873	20 621 955	39		
01140 Oy Turun Sanomain amm.oppilait	0	0	0	0	1147	0	0	0	0	0	1 147	67 627	123 973	39		
01114 POHTO Oy:n teollisuusoppil.	0	0	0	0	255	0	0	0	0	0	255	15 039	112 356	39		
01154 Rakennusteol.koulutusk. RATEKO	0	0	0	0	21255	0	0	0	0	0	21 255	1 252 891	2 214 981	39		
01132 Ruukki Teollisuusoppilaitos	0	0	0	0	44353	0	0	0	0	0	44 353	2 614 426	3 237 630	39		
01134 SanomaWSOY:n Akatemia	0	0	7426	0	0	0	0	0	0	0	7 426	318 335	747 802	39		
01144 Sisun teollisuusoppilaitos	0	0	0	0	4556	0	0	0	0	0	4 556	268 555	584 464	39		
10015 Suomen Ilmailuopisto Oy	0	0	0	0	0	0	10 336	0	0	0	10 336	7 089 750	7 106 038	94		
01139 Tampellan Teollisuusoppilaitos	0	0	0	0	16188	0	0	0	0	0	16 188	954 206	1 038 427	39		
01203 Toyota ammattioppilaitos	0	0	0	0	4887	0	0	0	0	0	4 887	288 049	567 587	39		
02528 UPM-Kymmene Oy teol.ol.Lotila	0	0	0	0	24307	0	0	0	0	0	24 307	1 432 809	2 125 508	39		
01150 Wärtsilä Vaasan konepajakoulu	0	0	0	0	6964	0	0	0	0	0	6 964	410 512	695 834	39		
RAPORTTI YHTEENSÄ	0	0	98429	1782	279266	46 479	10 336	0	0	0	436 292	32 828 467	69 680 201	51		
Tietojoukkoa karsittu. L10015 Suomen ilmailuopisto Oy mukana omalla hinnalla.																
Opiskelijatyöviikot ja kustannukset summattu hintaryhmään jossa eniten opiskelijatyöviikkoja. 10014 Avia College siirretty kuitenkin ryhmään 5a.																

ERILLISKYSELY 2007 *** AMMATILLISET ERIKOIS-								
*** RAPORTTI: E03vert_lisak_kert_ryh_AS ***								
AMMATILLISTEN ERIKOISOPPILAITOSTEN V								
Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinta (C)								
Laitos	Uusi	Nykyinen	Muutos	Muutos	Muutos%	Nykyinen	Uusi	
kerroin:	valtion-	valtion-	(euroa)	(%)	kustann.	VOS pros.	VOS- peruste/	Nykyinen
yksikköhinta:	osuus	osuus				kustann.	kustann.	Ryhmä ja mtos
01136 ABB Oy	517 509	242 427	275 082	113	17	15	0,81	R1->5a
01579 Adultan radio- ja tv-opisto	29 634	62 124	-32 490	-52	-9	18	0,22	R1->R4
01130 Aker Yards Oy laivanrak. opl.	333 643	161 450	172 193	107	34	32	1,72	R1->5a
01129 Askon ammattioppilaitos	203 618	193 740	9 878	5	2	41	1,11	R1->3
01434 AVA-instituutti	73 017	232 488	-159 471	-69	-32	47	0,38	R2->3
10014 Avia College	904 988	716 838	188 150	26	7	26	0,85	R4->5a
02574 Finanssi- ja vakuutusl. FINVA	186 693	164 033	22 660	14	2	12	0,36	R2->3
01575 Finnairin Ilmailuopisto	1 774 287	1 743 660	30 627	2	0	17	0,44	R4->5b
01581 Hgin kaup. tekniik. alan oppil	158 377	234 745	-76 368	-33	-9	28	0,48	R1->R5
01428 Jollas- Opisto Oy	335 141	684 548	-349 407	-51	-11	21	0,26	R2->3
01429 K-instituutti	599 736	691 006	-91 270	-13	-2	12	0,26	R2->3
02495 Konecranes Nosturi-instituutti	71 634	48 435	23 199	48	16	33	1,28	R1->3(5a)
01119 Koneen teollisuusoppilaitos	43 779	116 892	-73 113	-63	-35	55	0,54	R1->3(5a)
01185 Lihateollisuusopisto	17 437	56 830	-39 393	-69	-42	61	0,48	R2->5a
01135 Metsäliitto Ok Höstön keh.pal	303 354	331 947	-28 593	-9	-2	18	0,42	R1->5a
01118 Nanso Groupin ammattioppilait.	79 257	32 290	46 967	145	25	17	1,09	R1->5a
01202 Oy Nokia Ab teoll.oppilaitos	1 396 687	968 700	427 987	44	2	5	0,17	R1->5a
01140 Oy Turun Sanomain amm.oppilait	26 238	22 601	3 637	16	3	18	0,55	R1->5a
01114 POHTO Oy:n teollisuussoppil.	5 835	9 687	-3 852	-40	-3	9	0,13	R1->5a
01154 Rakennusteoll.kouluusk. RATEKO	486 099	971 929	-485 830	-50	-22	44	0,57	R2->5a
01132 Ruukki Teollisuusoppilaitos	1 014 351	1 022 238	-7 887	-1	0	32	0,81	R1->5a
01134 SanomaWSOY:n Akademia	123 508	72 006	51 502	72	7	10	0,43	R1->3
01144 Sisun teollisuusoppilaitos	104 194	113 000	-8 806	-8	-2	19	0,46	R1->5a
10015 Suomen Ilmailuopisto Oy	6 664 365	6 690 940	-26 575	0	0	94	1,00	5c
01139 Tampellan Teollisuusoppilaitos	370 215	309 631	60 584	20	6	30	0,92	R1->5a
01203 Toyota ammattioppilaitos	111 758	41 977	69 781	166	12	7	0,51	R1->5a
02528 UPM-Kymmene Oy teol.ol.Lotila	555 904	620 310	-64 406	-10	-3	29	0,67	R1->5a
01150 Wärtsilä Vaasan konepajakoulu	159 271	120 634	38 637	32	6	17	0,59	R1->5a
RAPORTTI YHTEENSÄ	16 650 532	16 677 106	-26 574	0	0	24	0,47	
Tietojoukkoa karsittu. L10015 Suomen ilmailuopi								
Opiskelijatyöviikot ja kustannukset summattu hin								

ERILLISKYSELY 2007 *** AMMATILLISET ERIKOISOPPILAITOKSET *** RAHOITUKSEN KEHITTÄMINEN *** PVM: 04.03.2009 ***																				
*** RAPORTTI: E03vert_lisak_kert_ryh_EILM_U_AS ***																				
AMMATILLISTEN ERIKOISOPPILAITOSTEN VALTIONOSUUDEN LASKENTA: MALLI 3B																				
Ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinta (53,59 * 38,80% = 20,71 euroa/opiskelijatyöpäivä) ja kertoimet																				
-Opiskelijatyöpäivien määrä-																				
Laitos	koulutusala:	1	2	3	4	5a	5b	6	7	8	Yhteensä	VOS- peruste	Kustan- nukset	VOS %	Uusi valtion- osuus	Nykyinen valtion- osuus	Muutos (euroa)	Muutos (%)		
	kerroin:	0,9	1,0	0,8	0,8	1,1	2,0	1,2	0,9	0,8										
	yksikköhinta:	17	19	15	15	21	39	23	17	15		yhteensä	yhteensä							
01136 ABB Oy		0	0	0	0	22629	0	0	0	0	22 629	515 501	1 652 754	100	517 509	242 427	275 082	113		
01579 Adultan radio- ja tv-opisto		0	0	0	1782	0	0	0	0	0	1 782	29 519	350 412	100	29 634	62 124	-32 490	-52		
01130 Aker Yards Oy laivanrak. opl.		0	0	0	0	14589	0	0	0	0	14 589	332 349	500 185	100	333 643	161 450	172 193	107		
01129 Askon ammattioppilaitos		0	0	12242	0	0	0	0	0	0	12 242	202 828	471 706	100	203 618	193 740	9 878	5		
01434 AVA-instituutti		0	0	4390	0	0	0	0	0	0	4 390	72 734	497 670	100	73 017	232 488	-159 471	-69		
10014 Avia College		0	0	0	0	39571	0	0	0	0	39 571	901 477	2 730 237	100	904 988	716 838	188 150	26		
02574 Finanssi- ja vakuutusk. FINVA		0	0	11225	0	0	0	0	0	0	11 225	185 969	1 333 425	100	186 693	164 033	22 660	14		
01575 Finnairin Ilmailuopisto		0	0	0	0	0	42 670	0	0	0	42 670	1 767 403	10 345 926	100	1 774 287	1 743 660	30 627	2		
01581 Hgin kaup. tekniik. alan oppil		0	0	0	0	0	3 809	0	0	0	3 809	157 763	849 258	100	158 377	234 745	-76 368	-33		
01428 Jollas- Opisto Oy		0	0	20150	0	0	0	0	0	0	20 150	333 840	3 299 759	100	335 141	684 548	-349 407	-51		
01429 K-instituutti		0	0	36058	0	0	0	0	0	0	36 058	597 409	5 985 000	100	599 736	691 006	-91 270	-13		
02495 Konecranes Nosturi-instituutti		0	0	4307	0	0	0	0	0	0	4 307	71 356	144 679	100	71 634	48 435	23 199	48		
01119 Koneen teollisuusoppilaitos		0	0	2632	0	0	0	0	0	0	2 632	43 609	210 883	100	43 779	116 892	-73 113	-63		
01185 Lihateollisuusopisto		0	0	0	0	762	0	0	0	0	762	17 369	93 569	100	17 437	56 830	-39 393	-69		
01135 Metsäliitto Ok Hlöstön keh.pal		0	0	0	0	13264	0	0	0	0	13 264	302 177	1 850 461	100	303 354	331 947	-28 593	-9		
01118 Nanso Groupin ammattioppilait.		0	0	0	0	3466	0	0	0	0	3 466	78 949	187 722	100	79 257	32 290	46 967	145		
01202 Oy Nokia Ab teoll.oppilaitos		0	0	0	0	61071	0	0	0	0	61 071	1 391 268	20 621 955	100	1 396 687	968 700	427 987	44		
01140 Oy Turun Sanomain amm.oppilait		0	0	0	0	1147	0	0	0	0	1 147	26 136	123 973	100	26 238	22 601	3 637	16		
01114 POHTO Oy:n teollisuusoppil.		0	0	0	0	255	0	0	0	0	255	5 812	112 356	100	5 835	9 687	-3 852	-40		
01154 Rakennusteol.Koulutusk. RATEKO		0	0	0	0	21255	0	0	0	0	21 255	484 213	2 214 981	100	486 099	971 929	-485 830	-50		
01132 Ruukki Teollisuusoppilaitos		0	0	0	0	44353	0	0	0	0	44 353	1 010 415	3 237 630	100	1 014 351	1 022 238	-7 887	-1		
01134 SanomaWSOY:n Akatemia		0	0	7426	0	0	0	0	0	0	7 426	123 029	747 802	100	123 508	72 006	51 502	72		
01144 Sisun teollisuusoppilaitos		0	0	0	0	4556	0	0	0	0	4 556	103 790	584 464	100	104 194	113 000	-8 806	-8		
01139 Tampellan Teollisuusoppilaitos		0	0	0	0	16188	0	0	0	0	16 188	368 779	1 038 427	100	370 215	309 631	60 584	20		
01203 Toyota ammattioppilaitos		0	0	0	0	4887	0	0	0	0	4 887	111 324	567 587	100	111 758	41 977	69 781	166		
02528 UPM-Kymmene Oy teol.ol.Lotila		0	0	0	0	24307	0	0	0	0	24 307	553 748	2 125 508	100	555 904	620 310	-64 406	-10		
01150 Wärtsilä Vaasan konepajakoulu		0	0	0	0	6964	0	0	0	0	6 964	158 653	695 834	100	159 271	120 634	38 637	32		
RAPORTTI YHTEENSÄ		0	0	98429	1782	279266	46 479	0	0	0	425 956	9 947 422	62 574 163	100	9 986 167	9 986 166	1	0		
Tietojoukkoa karsittu. Myös 10015 Suomen ilmailuopisto Oy jätetty pois laskelmista.																				
Opiskelijatyöviikot ja kustannukset summattu hintaryhmään jossa eniten opiskelijatyöviikkoja. 10014 Avia College siirretty kuitenkin ryhmään 5a.																				

Opetusneuvos
Merja Leinonen

19.6.2008

51/040/2008

ASIA: Ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusta selvittävän valmisteluryhmän asettaminen

Ammatilliset erikoisoppilaitokset ovat teollisuuden ja palvelualojen yritysten oppilaitoksia, jotka kouluttavat työntekijöitä pääasiassa ylläpitäjän tarpeisiin. Erikoisoppilaitosten rahoitus määräytyy suoritteina käytettävien opetustuntien ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (635/1998) mukaisesti. Opetusministeriö vahvistaa seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteena käytettävien opetustuntien määrän vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Vuoden 2008 valtion talousarvion mukaan ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitus on 18 945 000 euroa. Valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia tunteja on enintään 350 830 ja valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 54 euroa opetustuntia kohti.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on suorittanut ammatillisia erikoisoppilaitoksia ja niiden käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmää koskeneen tarkastuksen¹. Tarkastuksen mukaan valtionosuusrahoituksen perustana oleva yksikköhintajärjestelmä ja siihen liittyvä oppilaitosryhmittäinen rakenne pitäisi ottaa perusteellisen selvittelyn kohteeksi. Selvittelyn pitäisi tuottaa tuloksenaan sellainen yksikköhinta ja oppilaitosryhmittäinen rakenne, joka kuvaisi hyvin oppilaitosten käyttökustannuksia ja niissä mahdollisesti olevia eroja. Tarkastusvirasto on katsonut, että nykyinen järjestelmä ei turvaa riittävästi sitä, että valtionosuuksien myöntäminen perustuu yhdenmukaisiin ja vertailukelpoisiin tietoihin.

Edellä esitetyn perusteella opetusministeriö on tänään asettanut valmisteluryhmän, jonka tehtävänä on 1) valmistella ehdotukset ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi, 2) laatia laskelmat uusien rahoitusperusteiden vaikutuksista rahoitusjärjestelmään ja järjestäjäkohtaisiin valtionosuuksiin ja 3) tehdä luonnokset muutosten vaikutuksista lainsäädäntöön.

Valmisteluryhmän puheenjohtajaksi on nimetty opetusneuvos Merja Leinonen ja jäseniksi opetusneuvos Jorma Ahola ja erikoissuunnittelija Pasi Rentola opetusministeriöstä, kouluneuvos Raakel Tiihonen Opetushallituksesta, apulaisjohtaja Jarkko Jännes Tampereen yliopiston VALOS-ryhmästä, rehtori Hannele Ikonen Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVA:sta, toiminnanjohtaja Satu Ågren Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry:stä sekä johtaja Mika Tynkkynen, Metsäliitto

¹ Ammatilliset erikoisoppilaitokset ja niiden käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmä. Valtiontalouden tarkastusvirasto, tarkastuskertomus 124/2006.

OPETUSMINISTERIÖ
MERITULLINKATU 10, HELSINKI

PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

PUH. (09) 160 04

FAX (09) 135 9335

etu.sukunimi@minedu.fi

Undervisningsministeriet

Sjötullsgatan 10, Helsingfors

PB 29

00023 Statsrådet

Tel. (09) 160 04

Fax (09) 135 9335

för.efternamn@minedu.fi

MINISTRY OF EDUCATION

MERITULLINKATU 10, HELSINKI

P.O. BOX 29

FIN-00023 GOVERNMENT

FINLAND

TEL. +358 9 160 04

FAX +358 9 135 9335

given.surname@minedu.fi

Ministère de l'Éducation

Meritullinkatu 10, Helsinki

B.P. 29

FIN-00023 Gouvernement

Finlande

Tél. +358 9 160 04

Fax +358 9 135 9335

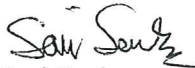
pré.nom@minedu.fi

www.minedu.fi

Konsernista. Valmisteluryhmän sihteerinä toimii erityisasiantuntija Tarja Mäkinen Opetushallituksesta. Valmisteluryhmä voi kutsua työnsä tueksi asiantuntijoita.

Valmisteluryhmän tulee saada työnsä valmiiksi viimeistään 1 päivänä joulukuuta 2008. Uudistusten voimaanpano on tarkoitus toteuttaa vuoden 2010 alusta.

Opetusministeri

Sari Sarkomaa

Ylijohtaja

Sakari Karjalainen

TIEDOKSI: Valmisteluryhmän jäsenet ja sihteeri
OPM/KTPO/aik
OPM/HAO/TA
Opetushallitus

Eriävä mielipide

Työryhmän jäsen, Opetushallituksen edustaja Raakel Tiihonen on jättänyt valmisteluryhmän esityksestä seuraavan eriävän mielipiteen.

Opetushallituksen edustajan käsityksen mukaan valmisteluryhmän ehdotus Suomen Ilmailuopisto Oy:n rahoituksen järjestämiseksi valtionavustusperusteisena ei ole kannatettava ehdotus. Ilmailuopiston rahoituksen tulee perustua jatkossakin laskennalliseen valtionosuuteen. Ilmailuopiston erityisen, valtakunnallisesti merkittävän koulutustehtävän rahoittamiseksi sille tulee muodostaa oma porrastuskerroin, joka vastaa lentäjäkoulutuksen kustannustasoa. Suoritepäästösten valmistelussa Ilmailuopiston kahden vuoden toteutuneista suoritteista ei suoritettaisi leikkausta. Esitettyä mallia 3B täydennettäisiin näiltä osin. Tilanteissa, joissa Ilmailuopiston toiminnan laajuudessa tai laadussa tapahtuisi olennaisia muutoksia, jotka edellyttäisivät lisämäärärahaa, asia saatettaisiin eduskunnan päättäväksi asianomaisen erikoisoppilaitoksia koskevan budjettikäsittelyn yhteydessä, kuten tähän astikin on toimittu.

Perustelut eriävälle mielipiteelle:

- 1 Suomen Ilmailuopisto Oy kouluttaa julkisin varoin ainoana julkisena oppilaitoksena siviili-ilmailun ammattilentäjiä Suomessa. Erikoisoppilaitoksen perustamisella ja toiminnalla turvataan suomalaisen siviili-ilmailun ammattilentäjätarvetta kiinteäsiipisten ja helikopterilentäjien osalta. Tarkoituksena on kouluttaa ammattilentäjiä suhdanteista riippumatta ja siten estää Ilmavoimien kouluttamien sotilaslentäjien siirtymisen siviililentotoimintaan hallitsemattomasti vaarantaen Suomen puolustuskykyä. Toisin kuin erikoisoppilaitokset yleensä, Ilmailuopisto ei kouluta omaa henkilöstöään eikä sillä ole maksullisen, simulaattoreihin liittyvän, palvelutoiminnan lisäksi muuta liiketoimintaa, jolla rahoittaa koulutusta. Suurin osa erikoisoppilaitosten ylläpitäjistä on teollisuuden ja viestintäalan yrityksiä, joiden koulutustoimintaa tuetaan julkisin varoin. Julkisen rahoituksen osuus näissä vaihtelee, mutta muodostaa useissa tapauksissa pienen osan koulutuksen rahoituksesta, kuten valmisteluryhmän muistiosta ilmenee. Ilmailuopistoa sen sijaan ylläpitää osakeyhtiö, joka on perustettu ainoastaan ammattilentäjien koulutuksen järjestämistä varten ja koulutuksen toteuttaminen on täysin riippuvaista valtionrahoituksesta. Ilmailuopiston merkittävänä omistajana on valtio, joka on investoinut merkittävästi Ilmailuopistoa ylläpitävän osakeyhtiön pääomaan. Ilmailuopiston toiminta on hyvin kalustointensiivistä ja edellyttää pitkäjänteistä investointitoimintaa koulutuskalustoon. Kalustoinvestoinnit perustuvat osakepääomaan ja koulutustoiminnan pitkäjänteiseen rahoitukseen.

- 2 Valtionavustuksena maksettava rahoitus ei sovi osakeyhtiölle, jolla ei ole liiketoimintaa tai muita merkittäviä tulonlähteitä. Ilmailuopiston toiminnan kannalta valtionavustukseen perustuva rahoitus olisi epätarkoituksenmukainen rahoitusmalli. Valtionavustusrahoitus lähtökohtaisesti perustuu toimijan usein huomattavaan omarahoitusosuuteen ja sitä tyypillisesti käytetään määräaikaisten hankkeiden rahoitukseen eikä opetusministeriön myöntämään ylläpitämislupaan tai koulutuksen järjestämislupaan perustuvan jatkuvan toiminnan rahoittamiseen. Laskennalliseen valtionosuuteen perustuva malli sen sijaan mahdollistaa pitkäjänteisen toiminnan ja sen vaatimien investointien suunnittelun sekä talouden hallinnan.
- 3 Valtionavustukseen perustuva rahoitusmalli, jossa yksittäisen oppilaitoksen rahoitus päätettäisiin eduskunnassa vuosittain budjetin yhteydessä, muodostaisi poikkeuksen nykyisestä käytännöstä opetustoimen rahoitusjärjestelmässä, jossa koulutuksen järjestäjä- ja ylläpitäjäkohtaiset rahoituspäätökset tekee opetusministeriö. Myös valtion omia ammatillisia oppilaitoksia koskevat budjettiratkaisut tehdään opetusministeriössä eduskunnan päättämän määrärahan puitteissa.
- 4 Valtionavustusrahoitus on hallinnollisesti merkittävästi raskaampi kuin laskennallinen valtionosuusmalli.
- 5 Valmisteluryhmän esitystä perustellaan sillä, että Ilmailuopiston huomattavat ja ennakoimattomat rahoitustarpeen muutokset eivät avustusmallissa vaikuttaisi muiden erikoisoppilaitosten suoritemääriin ja niiden keskinäiseen kohdentumiseen. Tarkasteltaessa vuosien 2004–2008 talousarvio- ja rahoitustietoja kuitenkin huomataan, ettei tällaista huomattavaa vaikutusta ole ollut. Valtion talousarviossa erikoisoppilaitosten määrärahan vuosittaiset muutokset ovat vaihdelleet -0,8 prosentista +9,9 prosenttiin ja vastaavasti Ilmailuopiston toteutuneet valtionrahoituksen vuosittaiset muutokset ovat vaihdelleet samana ajanjaksona -0,3 prosentista +5,6 prosenttiin. Molemmat muutosprosentit on laskettu ilman budjetissa erikseen Ilmailuopistolle osoitettuja lisämäärärahoja. Edelleen samana ajanjaksona Ilmailuopiston osuus erikoisoppilaitosten rahoituksesta on vaihdellut 34 prosentista 37 prosenttiin, mitä ei voida pitää huomattavana vaihteluna.

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 978-952-485-691-1(PDF)
ISSN 1797-951X (Verkkajulkaisu)